അനൗദ്യോഗികാംഗങ്ങളുടെ കാര്യം

മി. സ്പീക്കർ: പതിനാലാം കേരള നിയമസഭയുടെ അനൗദ്യോഗികപ്രമേയങ്ങളും ബില്ലുകളും സംബന്ധിച്ച സമിതി രൂപീകരിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ 2016 ജൂലൈ 11-ാം തീയതിയിലെ 38-ാം നമ്പർ ബുള്ളറ്റിൻ ഭാഗം 2 പ്രകാരം അനൗദ്യോഗിക ബില്ലുകൾക്ക് സമയക്രമം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. ആയത് പ്രകാരം പ്രസ്തുത ബില്ലുകൾക്ക് നോട്ടീസ് നൽകിയ അംഗങ്ങൾക്ക് ബില്ലുകളുടെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയം അവതരിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

താഴെപ്പറയുന്ന ബില്ലുകളുടെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയങ്ങൾ

1. 2016-ലെ കേരള നിർദ്ധനരായ വിധവകളുടെ ക്ഷേമവും സുരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കൽ ബിൽ.

മി. സ്പീക്കർ: ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി, താങ്കൾക്ക് 2016-ലെ കേരള നിർദ്ധനരായ വിധവകളുടെ ക്ഷേമവും സുരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കൽ ബില്ലിന്റെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയം അവതരിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, 2016-ലെ കേരള നിർദ്ധനരായ വിധവകളുടെ ക്ഷേമവും സുരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കൽ ബില്ലിന്റെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയം ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു.

ശ്രീ. പി. ടി. എ. റഹീം: സർ, ഞാൻ ഈ ബില്ലിനെ പിൻതാങ്ങുന്നു.

ആരോഗ്യവും സാമൂഹ്യനീതിയും വകുപ്പുമന്ത്രി (ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ): സർ, 2016-ലെ കേരള നിർദ്ധനരായ വിധവകളുടെ ക്ഷേമവും സുരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കൽ ബിൽ സംബന്ധിച്ച് സർക്കാരിന്റെ നിലപാട് വ്യക്തമാക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയാണ്. ബി.പി.എൽ. വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട വിധവകളുടെ പുനർവിവാഹത്തിനുവേണ്ടി ഗവൺമെന്റ് ഇപ്പോൾ തന്നെ 'മംഗല്യ ധനസഹായ പദ്ധതി'-യിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി 25,000 രൂപ ധനസഹായം നൽകിവരുന്നുണ്ട്. 2008-09, 2009-10 കാലഘട്ടങ്ങളിലായി ആകെ 407 പേർക്ക് ധനസഹായമായി 1,01,75,000 രൂപ ഖജനാവിൽ നിന്ന് ചെലവഴിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിധവകളുടെ പെൺമക്കളുടെ വിവാഹത്തിന് 30,000 രൂപ ധനസഹായമായി നൽകിവരുന്നു. വിധവകൾക്ക് പ്രതിമാസം 800 രൂപ ക്ഷേമ പെൻഷനും ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാത്രമല്ല വനിതാ ഗൃഹനാഥരുടെ കുട്ടികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസ ധനസഹായവും നൽകിവരുന്നുണ്ട്. ലീഗൽ സർവ്വീസസ് അതോറിറ്റി വഴി പാവപ്പെട്ട വിധവകൾക്ക് നിയമസഹായം നൽകി വരുന്നുണ്ട്. കഴിഞ്ഞ എൽ.ഡി.എഫ്. ഗവൺമെന്റിന്റെ കാലത്ത് വിധവകളുടെ ആൺമക്കൾ പ്രായപൂർത്തിയായാൽ വിധവകൾക്ക് പെൻഷൻ ലഭിക്കാത്ത അവസ്ഥയുണ്ടായിരുന്നത് പരിഹരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി

ബി.പി.എൽ. വരുമാന മാനദണ്ഡമനുസരിച്ച് ആൺമക്കളുള്ള വിധവകൾക്കും പെൻഷൻ ലഭ്യമാക്കാനുള്ള നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ബില്ലിലെ ധാർമ്മികമായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളോട് യോജിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ ഈ ബില്ല് ഇതുപോലെ നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ ചില തടസ്സങ്ങളുള്ളതായി കാണുന്നു. ഈ ബില്ലിലെ വ്യവസ്ഥകൾ 1973-ലെ ക്രിമിനൽ നടപടി സംഹിതയിലേയും 1872-ലെ തെളിവ് നിയമത്തിലേയും വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിരുദ്ധമായതിനാൽ ഭരണഘടനയുടെ 254-ാം അനുച്ഛേദം 2-ാം ഖണ്ഡം പ്രകാരം ഈ ബിൽ നിയമസഭ പാസാക്കിയാൽ രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്കായി നീക്കിവയ്ക്കുകയും അതിന് അനുമതി ലഭിക്കുകയും ചെയ്താൽ മാത്രമേ പ്രസ്തുത നിയമത്തിന് സംസ്ഥാനത്ത് അതിപ്രഭാവം ഉണ്ടായിരിക്കുകയുള്ളൂ. പ്രസ്തുത ബിൽ നിയമമാക്കി പ്രാബല്യത്തിൽ കൊണ്ടുവരുമ്പോൾ സംസ്ഥാന സഞ്ചിതനിധിയിൽ നിന്നും 75 ലക്ഷം രൂപ ചെലവ് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതായി ധനകാര്യ മെമ്മോറാണ്ടത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അപ്രകാരമൊരു ബിൽ നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിന് അനുച്ഛേദം 207 (3) പ്രകാരം ഗവർണ്ണറുടെ ശിപാർശ ആവശ്യമാണ്. ഈ ബില്ലിൽ ധാർമ്മികമായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു എന്നാൽ ഈ പ്രസ്താവിച്ച കാര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 2016-ലെ കേരള നിർദ്ധനരായ വിധവകളുടെ ക്ഷേമവും

സുരക്ഷയും ഉറപ്പാക്കൽ ബിൽ ഇപ്പോൾ പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ കരുതുന്നില്ല.

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, പതിനാലാം കേരള നിയമസഭയിലെ ആദ്യത്തെ പ്രൈവറ്റ് ബില്ലാണ് ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. അതിനോടനുബന്ധിച്ചുള്ള അവതരണാനുമതിയാണ് ഞാൻ ചോദിച്ചത്. ബഹുമാന്യയായ മന്ത്രിയുടെ മറുപടിയിൽ എനിക്ക് വലിയ പ്രതീക്ഷയുണ്ട്. കാരണം അതിന്റെ തുടർ നടപടികൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ള കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന് വളരെ പോസിറ്റീവായിട്ടുള്ള ഒരു സമീപനമാണ് മന്ത്രിയുടെ ഭാഗത്തുനിന്ന് വന്നിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ നിയമപരമായിട്ടുള്ള പ്രശ്നങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയുണ്ടായി. പതിനാലാം കേരള നിയമസഭയ്ക്ക് വലിയ പ്രത്യേകതയുണ്ട്. എട്ട് വനിതാ അംഗങ്ങൾ ഈ നിയമസഭയിലുണ്ട്. അഭിമാനത്തോടെ പറയട്ടെ അതിൽ രണ്ട് പേർ വനിതാമന്ത്രിമാരാണ്. ആ ഒരവസരത്തിൽ സ്ത്രീകൾക്കുവേണ്ടി പ്രത്യേക വകുപ്പ് ബഹുമാനപ്പെട്ട ധനകാര്യ വകുപ്പുമന്ത്രി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അത്യന്തം പ്രതീക്ഷയോടെതന്നെ ഈ പ്രമേയം അവതരിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുക കൂടി ചെയ്യുകയാണ്. നമ്മുടെ സാമൂഹ്യജീവിതത്തിൽ വളരെയധികം ദാരുണമായ ജീവിതാവസ്ഥയിലൂടെ കടന്നുപോകുന്നവരാണ് നിർദ്ധനരായിട്ടുള്ള വിധവകൾ.

അവരുടെ ക്ഷേമവും സുരക്ഷിതത്വവും ഉറപ്പാക്കാൻ ഒട്ടേറെ നടപടികൾ ചെയ്യുന്നതായി കാണാം. പക്ഷേ ഇതെല്ലാം അമിതമായ സാമ്പത്തിക ബാദ്ധ്യതയൊന്നുമില്ലാതെ ഒരു കുടക്കീഴിൽ കൊണ്ടുവരാനുള്ള ഒരു പരിശ്രമമാണ് ഈ ബില്ലിലൂടെ മുന്നോട്ട് വയ്ക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഞാൻ ഒട്ടേറെ കണക്കുകൾ അന്വേഷിച്ചു. വിധവകളായിട്ടുള്ള സ്ത്രീകളുടെ എണ്ണം എത്രത്തോളമുണ്ടെന്ന് അറിയാൻ നടത്തിയ പരിശ്രമങ്ങളിൽ പലപ്പോഴും ആക്യുറേറ്റായ കണക്കുപോലും നമ്മുടെ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകളിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്നില്ല എന്ന വിഷമസ്ഥിതി കൂടി ഈ അവസരത്തിൽ അറിയിക്കുകയാണ്. പത്രമാധ്യമങ്ങളിലൂടെ പോയപ്പോൾ ടൈംസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച വളരെ പഴയ ഒരു കണക്കാണ് ലഭിച്ചത്. അത് പ്രകാരം കേരളത്തിലെ ജനസംഖ്യയുടെ 6.7 ശതമാനം പേർ ഭർത്താക്കന്മാർ നഷ്ടപ്പെട്ട സ്ത്രീകളാണെന്നാണ് പത്ത് വർഷക്കാലം മുൻപ് പറഞ്ഞത്. എന്നാൽ 2010-ൽ ഹിന്ദു പത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു റിപ്പോർട്ടുപ്രകാരം 11.5 ശതമാനം വിധവകളാണ് കേരളത്തിലുള്ളത്. അതിൽ കൗതുകകരമായിട്ടുള്ള കാര്യമെന്തെന്ന് പറഞ്ഞാൽ ടൈംസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ അന്ന് പറഞ്ഞ കണക്കിൽ ഇന്ത്യയിൽ തന്നെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ വിധവകളുള്ള സംസ്ഥാനം കേരളമാണ് എന്നാണ് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. 2010-ലെ ഹിന്ദു പത്രത്തിന്റെ

റിപ്പോർട്ടിൽ 11.5 ശതമാനം വിധവകളുണ്ടെന്നാണ്, അതായത് 45 ലക്ഷത്തോളം വിധവകളാണ് കേരള സംസ്ഥാനത്തുള്ളത് എന്നത് വളരെ ഞെട്ടിപ്പിക്കുന്ന കണക്കുകൾ തന്നെയാണ്. ഇപ്പോൾ 2016 ആയി. സ്വാഭാവികമായും കണക്കുകൾ ഇതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടാവാം. പെൻഷൻ ലഭിക്കുന്നവരുടെ കണക്കുകൾ മാത്രമാണ് സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിൽ നിന്ന് എനിക്ക് ലഭ്യമായിട്ടുള്ളത്. ഏകദേശം 12 ലക്ഷത്തോളം വിധവകളാണ് പെൻഷന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്നതായി കാണുന്നത്. വിധവകൾ എന്നു പറയുമ്പോൾ രോഗങ്ങൾമൂലം ഭർത്താക്കൻമാർ മരിക്കുന്നവർ, അപകടങ്ങളിൽ ഭർത്താക്കൻമാർ മരിക്കുന്നവർ, ഔദ്യോഗിക കൃത്യനിർവ്വഹണത്തിനിടയിൽ; ഇപ്പോൾ ഒരുപാട് അപകട മരണങ്ങൾ, വൈദ്യുതി പോസ്റ്റിൽ കയറുമ്പോൾ മരണപ്പെടുന്നുണ്ട്, തങ്ങളുടെ ജോലിയുടെ ഭാഗമായിട്ടുള്ള അപകടങ്ങളിൽ മരിച്ചുപോകുന്നവരുടെ ഭാര്യമാർ, ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്നവർ; കഴിഞ്ഞ ദിവസം ഞാൻ ബഹുമാനപ്പെട്ട വയനാട് എം.എൽ.എ.യുമായി സംസാരിച്ചപ്പോൾ പ്രത്യേകിച്ച് ആദിവാസി ഊരുകളിലൊക്കെ നടക്കുന്ന അനുഭവങ്ങൾ അദ്ദേഹം വളരെ വേദനയോടെ എന്നോട് പറയുകയുണ്ടായി. അത്തരം ഉപേക്ഷിച്ചുപോകൽ, അവിടെമാത്രമല്ല കേരളത്തിലാകെ തന്നെ ഒട്ടനവധി സംഭവങ്ങൾ ആ രൂപത്തിൽ വരുന്നുണ്ട്. ജയിൽശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്നവരുടെ ഭാര്യമാർ തുടങ്ങി വിവിധ

കാരണങ്ങളാൽ ഭർത്താക്കൻമാരുടെ സാന്നിധ്യം നഷ്ടമാകുന്ന സ്ത്രീകൾ സമൂഹത്തിൽ നിരാലംബരായി തീരുകയാണ്. ഇവർ സാമ്പത്തികമായും ധാർമ്മികമായും തകരുകയും ഒറ്റപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ആലങ്കാരികമായി പറയുകയല്ല, അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടുപോകുന്നവരാണ് ഇത്തരത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾ. ഇവരുടെ ഭാവി സുരക്ഷിതമാക്കാനുതകുന്ന നിയമനിർമ്മാണവും നടപടികളും യാഥാർത്ഥ്യമാക്കണമെന്നാണ് ഈ ബിൽ കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഞാൻ ആലപ്പുഴ ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന്റെ പ്രസിഡന്റ് ആയിരിക്കെ എനിക്ക് ഒരുപാട് അനുഭവങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുള്ള ഒരു പദ്ധതി ആരംഭിക്കുകയുണ്ടായി. അതിന് 'നിയോഗം' എന്നാണ് ഞാൻ പേര് കൊടുത്തത്. അപകടമരണങ്ങളിൽപ്പെടുന്നവരുടെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ സഹായിക്കാൻവേണ്ടിയാണ് ആ പദ്ധതി ആരംഭിച്ചത്. അപകടമരണം സംഭവിച്ചവരുടെ കുട്ടികളുടെ അമ്മമാർ അനുഭവിക്കുന്ന...... കഴിഞ്ഞ അഞ്ചുവർഷക്കാലത്തിനിടയ്ക്ക് ഏകദേശം പതിനായിരത്തിനടുത്ത് ഇരുചക്രവാഹനയാത്രികർ മരിച്ചതായുള്ള ഗതാഗതവകുപ്പുമന്ത്രിയുടെ കണക്ക് പത്രത്തിൽ കാണുകയുണ്ടായി. ഇവരുടെയെല്ലാം ഭാര്യമാർ.... തെരഞ്ഞെടുപ്പ് കാലയളവിൽ ഇവിടെ ഇരിക്കുന്ന ബഹുമാന്യരായ നിയമസഭാംഗങ്ങൾക്കുതന്നെ മരണം സംഭവിച്ച വീട്ടുകളിൽ സന്ദർശനം നടത്തുന്ന

അവസരത്തിൽ 30-32 വയസ്സുള്ള ചെറുപ്പക്കാർ ഒട്ടേറെപ്പേർ മരിക്കുന്നതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകണം. അത് പലപ്പോഴും അപകടങ്ങൾമൂലം ഉണ്ടാകുന്ന മരണങ്ങളാണ്. അവരുടെ ഭാര്യമാർക്ക് വളരെ അകാലത്തിൽ വൈധവ്യം എന്ന അവസ്ഥ ഉണ്ടാകുന്നു. 'നിയോഗം' പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി 5000/- രൂപയാണ് ഈ കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ പഠനാവശ്യത്തിന് നൽകുവാൻ ജില്ലാപഞ്ചായത്ത് തീരുമാനിച്ചത്. ആ തുകയുടെ ഡി.ഡി. കൊടുക്കുന്നതിനായി അവരുടെ വീടുകളിൽ പോകുന്ന അവസരത്തിൽ അവർ നിറകണ്ണുകളുമായി നിൽക്കുന്ന കാഴ്ചയാണ് എനിക്ക് കാണാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇതുപോലൊരു ധനസഹായം കിട്ടിയില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ആത്മഹത്യ ചെയ്യേണ്ടിവരുമായിരുന്നു എന്നുപറയുന്ന അവരുടെ ചിത്രം ഈയവസരത്തിൽ എന്റെ മനസ്സിലേയ്ക്ക് വരികയാണ്.

നമ്മുടെ നാട്ടിൽ റോഡപകടങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നല്ലൊരു ശതമാനം ആളുകളുടെ ജീവൻ പോകുന്നുണ്ട്. ആ നിലയിൽ നോക്കുമ്പോൾ ഭർത്താക്കന്മാർ മരിക്കുമ്പോൾ സ്ത്രീകളാണ് അധികവും അതിലെ ഇരകളായി മാറുന്നത്. റോഡപകടങ്ങളുടെ ഉത്തരവാദിത്വം നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്തിനല്ലേ; പൊട്ടിപ്പൊളിഞ്ഞ റോഡുകളിലെ കുഴികളിൽ വീഴുന്നവർ, വർഷങ്ങളായി റോഡ് പൊട്ടിച്ചതിനുശേഷം വലിയ പൈപ്പുകൾ കൊണ്ട് വഴിയിൽ ഇടുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന

അപകടം......... എന്റെ നാട്ടിൽ രൂപേഷ് എന്ന 32 വയസ്സുള്ള ഒരു യുവാവ് അതുപോലുള്ള പൈപ്പിലേയ്ക്ക് ബൈക്ക് കയറിപ്പോയി മരണപ്പെടുകയുണ്ടായത്. ആ അവസരത്തിൽ ഞാൻ ആ യുവാവിന്റെ വീട്ടിൽ പോയപ്പോൾ കണ്ടത് ആറ് മാസം പ്രായമുള്ള ഒരു കുഞ്ഞും മൂന്ന് വയസ്സ് പ്രായമുള്ള ഒരു പെൺകുഞ്ഞിനേയും കൊണ്ട് എന്ത് ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ വിലപിക്കുന്ന രൂപേഷിന്റെ ഭാര്യയുടെ മുഖം ഈ അവസരത്തിൽ ഓർത്തുപോകുകയാണ്. ഒരു വ്യക്തിയുടെ ജീവന് സുരക്ഷിതത്വം നൽകുന്നതിൽ പലപ്പോഴും പല വകുപ്പുകളും കാണിക്കുന്ന അനാസ്ഥ, അത്തരം അവസരങ്ങളിൽ സ്വാഭാവികമായും സംസ്ഥാനമാണ് ഇവരുടെ മരണത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിയായി മാറുന്നത്. അതുകൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ആളുകളായി ഇത്തരത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾ മാറേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്തുതന്നെ കുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണം ഏറ്റെടുക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് ആ പദ്ധതി ആരംഭിച്ചതെങ്കിൽപ്പോലും വിധവകളുടെ സംരക്ഷണവും ഉറപ്പാക്കുന്ന ഒരു പദ്ധതി ആരംഭിച്ചതിന്റെ ചാരിതാർത്ഥ്യം ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഈ ബിൽ ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് വിധവകളുടെ ദാരുണമായ ജീവിതാവസ്ഥ എത്രയോ എഴുത്തുകാരുടെയും സംവിധായകരുടെയും ആലോചനയിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് ശ്രീമതി ദീപാമേത്ത സംവിധാനം ചെയ്ത 'വാട്ടർ'

എന്ന സിനിമയാണ്. ഇവിടെ ഇരിക്കുന്ന മിക്കവരും ആ സിനിമ കണ്ടിട്ടുണ്ടാകും.

ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശൻ: ബഹുമാനപ്പെട്ട മെമ്പർ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യമാണ് ഇവിടെ അവതരിപ്പിച്ചത്. സംസ്ഥാനത്ത് എത്ര വിധവകളുണ്ട് എന്നുള്ളതിന്റെ കൃത്യമായ കണക്ക് സർക്കാരിന്റെ കയ്യിൽപ്പോലും ഇല്ലാത്ത അവസ്ഥയുണ്ട്. തീർച്ചയായും ഈ ബില്ലിന്റെ അവതരണത്തിലൂടെ സംസ്ഥാനത്ത് മൊത്തമായിട്ടുള്ള വിധവകളുടെ പഞ്ചായത്ത് അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കൃത്യമായ കണക്ക്, ഭർത്താക്കന്മാർ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയി വിധവകൾക്ക് സമാനമായി ജീവിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുടെ കണക്ക് തുടങ്ങിയവ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ ഒരു ശ്രമം നടത്താൻ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം ഈ ബില്ലിലൂടെ അഭ്യർത്ഥിക്കുമോ?

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, അതിലേയ്ക്ക് ഞാൻ വരുന്നുണ്ട്. 'വാട്ടർ' എന്ന സിനിമ, ഇവിടെ ഇരിക്കുന്ന പലരും കണ്ടിട്ടുണ്ടാകും. നമ്മുടെ നാട്ടിലെ വിധവകളുടെ വളരെ ദയനീയമായൊരു ജീവിതാവസ്ഥയാണ് അതിലെ പ്രമേയം. അതിൽ പറയുന്നത് വാരാണസി പോലുള്ള തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രങ്ങളിൽ തെരുവുനായ്ക്കൾക്ക് സമാനമായി വിധവകളെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്ന ദൃശ്യങ്ങൾ അങ്ങേയറ്റം വേദനിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നായിരുന്നു. നമ്പൂതിരി സമുദായത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാൾ പുനർവിവാഹം ചെയ്ത് ധീരതകാട്ടിയത് ശ്രീ. പ്രേംജി എഴുത്തിലൂടെ കാണിച്ചുതന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെയും ഭാര്യയുടെയും ജീവിതാനുഭവം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകനും പ്രശസ്ത മാധ്യമപ്രവർത്തകനുമായ ശ്രീ. നീലന്റെ ഡോക്യുമെന്ററി പുറത്തിറക്കിയിട്ട് അധികകാലമായില്ല. ഇന്നും ഭർത്താവില്ലാതെ ജീവിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുടെ നില മെച്ചമായിട്ടില്ല എന്നാണ് ആ ഡോക്യുമെന്ററിയുടെ ദൃശ്യാനുഭവങ്ങൾ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്. അതുപോലെ ശ്രീമതി ലളിതാംബിക അന്തർജ്ജനം വളരെ ഹൃദയസ്പർശിയായി അഗ്നിസാക്ഷിയിലൂടെ വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് ഇതുപോലുള്ള ഒരു പ്രശ്നം വരച്ചുകാട്ടി. മാറ്റത്തിന്റെ കാറ്റ് ഇപ്പോഴും അത്രയൊന്നും ഇവിടെ വീശിയിട്ടില്ല എന്നാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞുവരുന്നത്. ചില ഹിന്ദുവിവാഹ ആചാരങ്ങളിൽ പോകുന്ന അവസരത്തിൽ ഞാൻ വളരെ വേദനയോടെ നോക്കിനിന്നിട്ടുണ്ട്. എനിക്ക് തന്നെ ഒരനുഭവമുണ്ട്.

<u>ശ്രീ. ജോൺ ഫെർണാണ്ടസ്</u>: വിധവകളുടെ കണക്കുകൾ വർദ്ധിക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച് പത്രറിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം ഇവിടെ പറഞ്ഞു. ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട കാരണം സ്ത്രീകൾക്കിടയിൽ വളർന്നുവന്നിട്ടുള്ള ആരോഗ്യരംഗത്തുണ്ടായ നേട്ടങ്ങളാണ് അതിന്റെ ഒരടിസ്ഥാനം. കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹ്യരംഗത്ത് ഉണ്ടായ മാറ്റം സ്ത്രീകളുടെ ആയൂർദൈർഘ്യം വർദ്ധിക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അത്രത്തോളം പുരുഷന്മാരിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇതിനൊരു പരിഹാരമായി ഏതാനും

വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് മാതൃഭൂമി പത്രം ഒരു സർവ്വേ നടത്തി ഒരു റിപ്പോർട്ട് പുറത്തുകൊണ്ടുവരികയുണ്ടായി. അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പുരുഷന് പ്രായം കൂടുതലും സ്ത്രീയ്ക്ക് കുറവും എന്നുള്ള വിവാഹപ്രായത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള സങ്കൽപ്പം മാറ്റി സ്ത്രീയ്ക്ക് പ്രായം കൂടുതലും പുരുഷന് പ്രായം കുറവുമായ ഒരു സ്ഥിതി വന്നാൽ വിധവകളുടെ എണ്ണം കുറയുകയും ഏതാണ്ട് പുരുഷനും സ്ത്രീയും ഒരുപോലെ മരിക്കുന്ന ഒരു സാഹചര്യം ഉണ്ടാകുമെന്നുമുള്ള നിലയ്ക്ക് ഒരു റിപ്പോർട്ട് ഉണ്ടായിരുന്നു. അത് ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗത്തിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

<u>ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി</u>: സർ, തീർച്ചയായും. സച്ചിൻ ടെണ്ടുൽക്കർ അദ്ദേഹത്തേക്കാൾ 6 വയസ്സ് പ്രായം കൂടുതലുള്ള സ്ത്രീയെ വിവാഹം കഴിച്ച് മാതൃക കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ച ടൈംസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ റിപ്പോർട്ടിൽ ഇതിനെപ്പറ്റി പറയുന്നുണ്ട്. Apart from the increasing life expectancy, there is more often an age gap between men and women during marriage. അത് ഇപ്പോഴും നമ്മുടെ സമൂഹം ചർച്ച ചെയ്യുന്ന ഒരു കാര്യമാണ്. സ്വാഭാവികമായും തുടർ ചർച്ചയ്ക്ക് കൊണ്ടുവരാവുന്നതാണ്. പലപ്പോഴും ഹിന്ദുവിവാഹങ്ങൾക്ക് ഞാൻ പോകുമ്പോൾ എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ബന്ധുവായ ഒരു സ്ത്രീയെ കാണാറുണ്ട്. പലപ്പോഴും പല വിവാഹങ്ങളിലും മാറിനിൽക്കുന്നത് കാണാം. പ്രത്യേകിച്ച്

പെൺകുട്ടികളെ താലം ഇറക്കികൊണ്ടുവരുന്ന ഒരു ചടങ്ങ് ഹിന്ദുവിവാഹങ്ങൾക്കുണ്ട്. ഈ താലം എടുക്കാനായി ഇവർ ഇപ്പോഴും പോകാറില്ല, അല്ലെങ്കിൽ അവർ സ്വയം മാറിനിൽക്കും. രാവിലെ ഒരു വിധവയെ കണികണ്ട് പോകാൻ പാടില്ലെന്ന് ചെറിയ കുട്ടികളെതന്നെ പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. നമ്മുടേത് ഒരു പരിഷ്കൃതസമൂഹമാണ്. ഇപ്പോഴും ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങൾ സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്.

വിധവ എന്ന പദപ്രയോഗത്തിന്റെ ഭാഷാപരമായിട്ടുള്ള അർത്ഥം തേടി നടന്നപ്പോൾ 'ഏതൊരവളുടെ ഭർത്താവ് മരിച്ചോ അവൾ' എന്നാണ് ശബ്ദതാരാവലിയിൽ പറയുന്നത്. ശബ്ദതാരാവലിയിൽ വിധവകൾക്ക് നൽകുന്ന നിർവ്വചനം, ഇത് ശരിക്കും കേവലമായൊരു നിർവ്വചന പ്രഖ്യാപനമായിട്ടാണ് എനിക്ക് തോന്നിയത്. കാരണം ഭർത്താവ് ഉപേക്ഷിച്ചുപോയവരെ ശബ്ദതാരാവലി വിധവയായി കാണുന്നില്ല. ഭർത്താവ് ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്ന ഒരുപാട് കേസ്സുകൾ വരുന്നുണ്ട്. ഭർത്താവ് മരിച്ചെങ്കിൽത്തന്നെ അതെങ്ങനെയെന്ന് നോക്കുന്നില്ല, ആരാണ് അതിന് ഉത്തരവാദി എന്നുപോലും ചിന്തിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ നമ്മുടെ സംസ്ഥാനം അറിയാതെ അതിന് ഒരു ഉത്തരവാദിയായി മാറുന്നുണ്ട്. ആ സ്ത്രീ എങ്ങനെ ജീവിക്കുന്നു എന്ന് ആരും ചിന്തിക്കുന്നില്ല അല്ലെങ്കിൽ അവർ അനുഭവിക്കുന്ന സാമൂഹ്യപ്രശ്നങ്ങളുടെ

നിർവ്വചനങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ കഴിയുന്നില്ല.

പക്ഷേ വിധവയ്ക്ക് ശബ്ദതാരാവലിയിൽ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ മറ്റൊരു അർത്ഥം കൂടി കണ്ടു. വിധവയ്ക്ക് 'വിശ്വസ്ത' എന്ന അർത്ഥം കൂടി അതിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. എനിക്ക് അഭിമാനം തോന്നി. അങ്ങേയറ്റം അഭിമാനകരമായ ഒരു പര്യായമായിരുന്നു. കാലത്തെ അതിജീവിക്കുന്ന ഒരു പര്യായം. ഇതാണ് വിധവയുടെ സ്വഭാവസവിശേഷത വിളംബരം ചെയ്യുന്ന യഥാർത്ഥ അർത്ഥം. പക്ഷേ പലപ്പോഴും ഭർത്താവ് നഷ്ടപ്പെട്ട സ്ത്രീ, ഒറ്റയ്ക്ക് ആയിപ്പോകുന്ന സ്ത്രീ, അവരുടെ സ്വകാര്യജീവിതത്തിലേയ്ക്ക് എത്തിനോക്കാൻ ഇന്നും വെമ്പുന്ന സമൂഹത്തിൽ ഈ അർത്ഥം കൂടുതലായി മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുവരേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. അവർ വിധിയുടെ ബലിപീഠത്തിൽ ഭർത്താവിന്റെ സ്മരണകളോടും സ്വന്തം ജീവിതത്തിലെ വെല്ലുവിളികളോടും മക്കളോടും സമൂഹത്തോടും വിശ്വസ്തത പുലർത്തിക്കൊണ്ട് ജീവിതസമരത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവരാണ് എന്ന് ഊന്നിപ്പറയാൻ ഈ അർത്ഥം നമ്മളെ സഹായിക്കുന്നു. ഒരു വിധവയ്ക്ക് തന്നോടും തനിക്ക് നേരെ ഉയരുന്ന ക്രൂരമായ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളോടും അങ്ങേയറ്റത്തെ വിശ്വസ്തതയോടെ പെരുമാറാനാകും. അവൾ ഒറ്റയ്ക്ക് യുദ്ധം ചെയ്യേണ്ടവളാണ്. ഒറ്റയ്ക്ക് യുദ്ധം ചെയ്യുമ്പോൾ അവളുടെ രക്ഷാകവചമായി ഈ വിശ്വസ്തത എന്ന പദം വരണം.

വിശ്വസ്തരും നിർദ്ധനരുമായ ഇവരുടെ സംരക്ഷണം ഉറപ്പുവരുത്താൻ ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഇതിലൂടെ മുന്നോട്ട് വയ്ക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയാണ്. ഒന്ന്, സംസ്ഥാനത്ത് എത്ര വിധവകൾ ഉണ്ട് എന്നുള്ളതിന് ഇപ്പോഴും കൃത്യമായ കണക്കില്ലെന്നുള്ളതാണ് ഏറ്റവും അതിശയകരമായിട്ടുള്ള കാര്യം. വിധവാപെൻഷൻ വാങ്ങുന്നവരുടെ കണക്കുകളൊക്കെ ഓരോ ജില്ലതിരിച്ച് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിധവാപെൻഷൻ വാങ്ങുന്നത് 11,46,498 പേരാണെന്ന് കണ്ടു. ഉദാഹരണമായി, കർഷകത്തൊഴിലാളി പെൻഷൻ വാങ്ങുന്ന വിധവയായ ഒരു സ്ത്രീയാണെങ്കിൽ അവർ കർഷകത്തൊഴിലാളി പെൻഷന്റെ പരിധിയിലാണ് വരുന്നത്. ഭിന്നശേഷയിൽപ്പെട്ട ഒരാളാണെങ്കിൽ അവരും അതിന്റെ പരിധിയിലാണ് വരുന്നത്. 45 ലക്ഷം വിധവകൾ ഉള്ളയിടത്ത് 11,46,000 പേർ മാത്രം വിധവാപെൻഷൻ വാങ്ങുന്നത് അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം. ഒരു വലിയ ഗ്യാപ് അവിടെ കണ്ടു. വിധവാപെൻഷൻ വാങ്ങുന്നവരുടെ കണക്കുകൾപോലും ക്രോഡീകരിച്ച് ലഭ്യമല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ അടിയന്തരമായി പഞ്ചായത്തുകൾ നേരിട്ട് കണക്കെടുപ്പ് നടത്തണം. ഞാൻ പഞ്ചായത്ത് മെമ്പറായി ഔദ്യോഗിക ജീവിതത്തിൽ പൊതുപ്രവർത്തനം തുടങ്ങിയ ഒരാളാണ്. ഒരു വാർഡിൽ എത്ര വിധവകൾ, എത്ര ക്യാൻസർ രോഗികൾ, എത്ര കുഞ്ഞുങ്ങൾ വിഷമിക്കുന്ന തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളെല്ലാം ഒരു പഞ്ചായത്ത് മെമ്പറിന്

അറിയാൻ സാധിക്കും. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒരു കണക്കെടുപ്പ് നടത്താൻ വലിയ ബുദ്ധിമുട്ട് ഉണ്ടാകുകയില്ല.

ശ്രീ. ആർ. രാജേഷ്: സർ, വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു വിഷയത്തെക്കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. മരണം സംഭവിക്കുന്നതുമാത്രമല്ല, ദുരാചാരങ്ങളും സ്ത്രീകളെ വൈധവ്യത്തിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ശൈശവ വിവാഹം - ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഉദാഹരണമാണ് യശോദ ബെൻ. ശൈശവ വിവാഹത്തിന്റെ ഭാഗമായി വിവാഹം കഴിക്കുകയും പിന്നീട് അവർക്ക് സംരക്ഷണമില്ലാത്തതിന്റെ ഭാഗമായി യശോദ ബെന്നിനെപ്പോലെയുള്ള ആളുകൾ വൈധവ്യത്തിന്റെ പാതയിലേയ്ക്ക് പോയിട്ടുണ്ട് എന്നത് അങ്ങയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, തീർച്ചയായും. ഇപ്പോഴും കേരളത്തിനുള്ളിൽ അത്തരം ധാരാളം പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇക്കാര്യങ്ങൾക്കെല്ലാം പരിഹാരം കാണാൻ കഴിയുന്ന ചില നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് ഈ ബില്ലിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. പഞ്ചായത്തിൽ ഒരു കണക്കെടുപ്പ് നടത്തിയാൽ ഏറ്റവും കൃത്യമായ കണക്ക് ലഭ്യമാകും എന്നതാണ് ഒന്നാമത്തെ നിർദ്ദേശം. രണ്ടാമത്, പഞ്ചായത്തുകളിൽ വിധവകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാനായി ഒരു അഭിഭാഷകയുടെ സേവനം ഉറപ്പാക്കണം. അഭിഭാഷക

എന്നുപറഞ്ഞാൽ പ്രൊഫഷൻ മാത്രം നോക്കി മനുഷ്യത്വമില്ലാതെ പെരുമാറുന്ന ഒരാളല്ല, മനുഷ്യത്വപൂർവം വിധവകളുടെ പ്രശ്നങ്ങളിൽ ഇടപെടാൻ കഴിയുന്ന നല്ല ഒരു അഭിഭാഷകയുടെ സേവനം ലഭ്യമാക്കണം. അവർക്ക് കൂടുതൽ പേമെന്റ് കൊടുക്കേണ്ടി വരില്ല, ഒരു മാസത്തിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ സിറ്റിംഗ് നടത്തി ഒരു സിറ്റിംഗിന് ആയിരമോ രണ്ടായിരമോ രൂപ വച്ച് കൊടുക്കാൻ എല്ലാ പഞ്ചായത്തിനും കഴിയുന്നതാണ്. വിധവകൾ അനുഭവിക്കുന്ന ഒരു പ്രശ്നമാണ് സ്വത്തുക്കളുടെ കൈമാറ്റം. ഭർത്താവ് മരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അവരെ വീട്ടിൽനിന്ന് പുറത്താക്കുന്ന അവസ്ഥയുണ്ട്. ഇങ്ങനെയുള്ള ധാരാളം വിധവകളെ എനിക്ക് അറിയാം. ഭർതൃ കുടുംബത്തിൽനിന്ന് ലഭിക്കേണ്ട ന്യായവും അർഹവുമായ സ്വത്തുക്കളുടെ കൈമാറ്റവും റിക്കോർഡുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുവരുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും പരിഹരിക്കുന്നതിന് അഭിഭാഷകയുടെ സേവനം വിധവകൾക്ക് ലഭ്യമാക്കാൻ കഴിയണം. ഒരു ജില്ലയിൽ 75-ാളം പഞ്ചായത്തുകളാണ് വരുന്നത്. അപ്പോൾ 75 അഭിഭാഷകരായിരിക്കും ആ ജില്ലയിലെ എല്ലാ പഞ്ചായത്തിൽനിന്നും വരുന്നത്. ഈ അഭിഭാഷകരെയെല്ലാം ജില്ലാതലത്തിൽ കോ-ഓർഡിനേറ്റ് ചെയ്യാൻ ഈ ബില്ലിലൂടെ കൊണ്ടുവരുന്ന സമിതിക്ക് കഴിയും. അപ്പോൾ കൂടുതലായി ഈ ആനുകൂല്യങ്ങൾ വിധവകളുടെ ജീവിതത്തിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കാൻ കഴിയും.

ഡോ. എൻ. ജയരാജ്: സർ, കഴിഞ്ഞ സെഷനിൽ സ്ത്രീകളുടെയും കുട്ടികളുടെയും ക്ഷേമം സംബന്ധിച്ച സമിതിയിൽ ഞാനും അംഗമായിരുന്നു. ആ സമിതിയിൽ വിധവകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ധാരാളം പരാതികൾ വന്നിരുന്നു. വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം, നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്ത് വിധവകളെ സഹായിക്കാനെന്ന പേരിൽ ധാരാളം അനൗപചാരിക സംഘടനകളുണ്ട്. വിധവകളുടെ ആനുകൂല്യങ്ങൾ എവിടെനിന്ന് ലഭിക്കും എന്നറിയാനുള്ള അനൗപചാരിക സംഘടനകളാണ്. ഈ സംഘടനകൾ 250 രൂപ രജിസ്ട്രേഷൻ ഫീസായി വാങ്ങുന്നു. ഇത് സംബന്ധിച്ച് വളരെ വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട കാര്യമാണ്. പാവപ്പെട്ട വിധവകളെ പ്രലോഭിപ്പിച്ച് പണം തട്ടിയെടുക്കാൻവേണ്ടിയുള്ള സംഘടനകളാണ്. വിധവകളുടെ നിസ്സഹായതയുടെയും ദൗർബല്യത്തിന്റെയും മുന്നിൽ ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന ആളുകൾ നമ്മുടെ സമൂഹത്തിലുണ്ട്. പലപ്പോഴും നിയമസഭാ കമ്മിറ്റിയുടെ മുന്നിൽ ഇതുപോലുള്ള ധാരാളം പരാതികൾ കടന്നുവരാറുണ്ട്. ഈ വിഷയവും ഇതിന്റെ ഭാഗമാണ് എന്നതാണ് സാന്ദർഭികമായി എനിക്ക് പറയാനുള്ളത്.

ശ്രീമതി പി. അയിഷാ പോറ്റി: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ച ബില്ലുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഇവിടെ ചർച്ച ചെയ്തത്. വളരെയേറെ ഹൃദയസ്പർശിയായ അനുഭവങ്ങൾ കാണുന്നവരാണ് നമ്മളെല്ലാവരും.

ചെറുപ്പത്തിൽ വിധവകളാകുമ്പോഴുള്ള പ്രയാസങ്ങളും ചടങ്ങുകൾ കഴിയുമ്പോൾ വിധവകളെയും കുട്ടികളെയും വീട്ടിൽനിന്ന് ഇറക്കിവിടുന്ന അനുഭവങ്ങളും അതിനുശേഷം ജീവിക്കാൻവേണ്ടി ബുദ്ധിമുട്ടുന്ന കാര്യങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുമൊക്കെയാണ് ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം സൂചിപ്പിച്ചത്. ഇങ്ങനെയുള്ള ദുരതിങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നതോടൊപ്പമാണ് ദുരാചാരങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്നത്. ചെറിയ കാര്യങ്ങളാണ് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചത്. പൊട്ടുതൊടാൻ പാടില്ല, നല്ല വസ്ത്രം ധരിക്കാൻ പാടില്ല, എല്ലായിടത്തും പോകാൻ പാടില്ല തുടങ്ങി സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾകൂടി വിധവകൾക്ക് കൂടുതൽ ആഘാതമുണ്ടാക്കുന്നുണ്ട് എന്നുള്ളതും യാഥാർത്ഥ്യമായി കാണുന്നില്ലേ. വിധവകൾക്ക് പെൻഷൻ നൽകുക, ജോലിക്ക് മുൻഗണന നൽകുക തുടങ്ങി പല ആനുകൂല്യങ്ങളും വിധവകൾക്ക് നൽകുന്നതോടൊപ്പം സാമൂഹികമായും മാനസികമായും അവരെ മറ്റുള്ളവരോടൊപ്പം മുഖ്യധാരയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവരാനും അവരെ പവർഫുൾ ആക്കുന്നതിനുമുള്ള നടപടികൾകൂടി നല്ല രീതിയിൽ എല്ലാ ഭാഗത്തുംനിന്നും ഉണ്ടാകേണ്ടതല്ലേ എന്നതാണ് എനിക്ക് ചോദിക്കാനുള്ളത്.

<u>ശ്രീ. ജി. എസ്. ജയലാൽ</u>: സർ, വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട വിഷയമാണ് ചർച്ച ചെയ്യുന്നത്. ചർച്ചയിൽ ഉയർന്നുവന്ന സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുകയും

അതിന് ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുമ്പോൾത്തന്നെ ഇവിടെ തുടർജീവിതം വലിയ പ്രശ്നമാണ്. ഇവിടെ സൂചിപ്പിച്ച വിഷയങ്ങളെല്ലാമുണ്ട്. എന്റെ മണ്ഡലത്തിൽ നിരാശ്രയരായ കുട്ടികൾക്ക് പഠനോപകരണങ്ങൾ നൽകുന്നതിന് 'താലോലം' എന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു. കുട്ടികളെ പഠിപ്പിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത, വളരെ ചെറിയ കുട്ടികളുള്ള വിധവകളുടെ പരാതികളാണ് കൂടുതലും ലഭിച്ചത്. സാമൂഹികക്ഷേമവകുപ്പും മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ ദുരിതാശ്വാസ നിധിയിൽനിന്നുമൊക്കെ ചില സഹായങ്ങൾ അപകട മരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വിതരണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഹൃദയാഘാതംമൂലം മരിക്കുന്ന ചെറുപ്പക്കാർ, പക്ഷാഘാതംവന്ന് ജീവച്ഛവമായി കിടക്കുന്ന ചെറുപ്പക്കാർ തുടങ്ങിയവരുടെ കുടുംബങ്ങൾക്ക് അത്തരം സഹായങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. തുടർ ജീവിതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഇത്തരം കുടുംബങ്ങൾക്കുകൂടി ആനുകൂല്യങ്ങൾ നൽകി സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് ഗവൺമെന്റ് നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്ന് അങ്ങേയ്ക്ക് അഭിപ്രായമുണ്ടോ?

<u>ശ്രീ. സി. കെ. ശശീന്ദ്രൻ</u>: സർ, വയനാട്ടിൽ നിരവധി അവിവാഹിതരായ അമ്മമാരുണ്ട്. അവർ വിധവകളുടെ നിർവചനത്തിൽ വരുമോ; അവരെ എങ്ങനെയാണ് സഹായിക്കാൻ കഴിയുകയെന്ന് ആലോചിക്കണം. മറ്റൊരു

പ്രധാനപ്പെട്ട പ്രശ്നം, ആദിവാസികൾക്കിടയിൽ ആചാരപരമായി പ്രായപൂർത്തിയാകാതെ വിവാഹം നടത്തുന്ന ആളുകളുണ്ട്. അത് നിയമത്തിന്റെ ഭാഷയിൽ കാണേണ്ടതല്ല. നിർഭാഗ്യവശാൻ നിർഭയയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പോക്സോ അനുസരിച്ചാണ് കേസ് എടുക്കുന്നത്. അങ്ങനെ കേസ്സെടുത്ത് ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട ആളുകളുണ്ട്. ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട് ജയിലിൽ കിടക്കുന്ന കാരണത്താൻ വിവാഹബന്ധങ്ങളുൾപ്പെടെ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഇത്തരം ആളുകളെ നമുക്ക് എങ്ങനെയാണ് പരിഗണിക്കാൻ കഴിയുക എന്നത് ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, ഞാൻ പറഞ്ഞ നാല് നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗങ്ങൾ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. സാമ്പതികശേഷിയുള്ള വിധവകളും ദരിദ്രരായ വിധവകളുമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇവർ രണ്ടുപേരും അനുഭവിക്കുന്ന മാനസിക പ്രശ്നങ്ങൾ ഒരുപോലെയായിരിക്കും. സാമ്പത്തികമായ പോക്സോപ്രശ്നങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്തയുണ്ടാകാം. പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ഇവരെയെല്ലാം ഐഡന്റിഫൈ ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞാൽ കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമമായി അവരുടെ ഇടയിലേയ്ക്ക് ഇങ്ങിച്ചെല്ലാൻ കഴിയും. ഒരു സ്ത്രീ പോലും ആത്മഹത്യ ചെയ്യേണ്ട അവസ്ഥയുണ്ടാകില്ല. ഞാൻ കഴിഞ്ഞ ദിവസം ഒരു സബ്മിഷനിലൂടെ ഇക്കാര്യം പറഞ്ഞിരുന്നു. സ്വന്തം കുഞ്ഞുങ്ങളുമായി ആത്മഹത്യ

ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീകളുടെ കണക്ക് പുറത്തുവരുമ്പോൾ വളരെ വേദനയോടെയാണ് ഞാൻ പലപ്പോഴും അത് നോക്കുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നതെന്ന് ഞാൻ ആലോചിക്കാറുണ്ട്. അധികാരവികേന്ദ്രീകരണം ശക്തിപ്പെട്ടാൽ സ്വാഭാവികമായും ഇത്തരം അപകടങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാൻ കഴിയും. ഞാൻ എന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗങ്ങളുടെ ഈ സംശയങ്ങൾകൂടി പരിഹരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

ശ്രീ. ടി. വി. ഇബ്രാഹിം: സർ, ഇവിടെ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം അവതരിപ്പിക്കുന്ന പ്രസക്തമായ സ്വകാര്യബില്ലിന്റെ 'ഐ' സെക്ഷനിൽ വിധവ എന്നതിന്റെ നിർവചനത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് 'ഭർത്താവിനാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ നാൽപ്പത് കഴിഞ്ഞ് പ്രായമുള്ളപോക്ലോ അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകളോ' എന്നാണ്. കേരളത്തിൽ കൂടുതൽ സ്ത്രീകളും വിവാഹിതരാകുന്നത് 18-25 വയസ്സിനിടയിലാണ്. 25 വയസ്സ് കഴിഞ്ഞാൽ മാനസിക സമ്മർദ്ദത്താലും നിരാശാബോധത്താലും വീടിന്റെ അകത്തളങ്ങളിൽത്തന്നെ അടച്ചിരിക്കാൻ വിധിക്കപ്പെട്ട വലിയൊരു വിഭാഗം പെൺകുട്ടികൾ ആരും അറിയാതെ കഴിയുന്നുണ്ട്. ഏജ് ലിമിറ്റ് 40 വയസ്സ് എന്നതിനുപകരം 30 വയസ്സോ 25 വയസ്സോ ആക്കാൻ സാധിക്കുമോയെന്നതാണ്

എന്റെ നിർദ്ദേശം.

ശ്രീ. ഇ. ടി. ടൈസൺ മാസ്റ്റർ: സർ, ഈ ബില്ലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് സമൂഹത്തിന്റെ മനോഭാവത്തിൽ വലിയ മാറ്റം വരേണ്ടതുണ്ട് എന്നാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഭാര്യ മരിച്ചാൽ ഭർത്താവിന് മറ്റൊരു വിവാഹം കഴിക്കുന്നതിന് കേരളത്തിൽ പൊതുവെ പ്രശ്നങ്ങളില്ല. എന്നാൽ വിധവകളുടെ പുനർവിവാഹം നടത്തുന്നത് അത്ര എളുപ്പത്തിൽ സമൂഹം അംഗീകരിക്കുകയില്ല. യഥാർത്ഥത്തിൽ സമൂഹത്തിന്റെ മൊത്തം സ്ഥിതിയിലാണ് വലിയ മാറ്റമുണ്ടാകേണ്ടത്. അല്ലെങ്കിൽ ഇത്രയും നമ്പർ വരേണ്ടതില്ല. അങ്ങനെയുള്ള സ്ഥിതിയിലേയ്ക്ക് ഇവരെ മാറ്റണമെങ്കിൽ സർക്കാരിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന് നല്ല സഹായം വിധവകളുടെ പുനർവിവാഹമുൾപ്പെടെ അവരുടെ കുട്ടികൾക്ക് നൽകുന്ന മറ്റ് സഹായങ്ങളും വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അത് ഈ ബില്ലിൽ ഉൾപ്പെടുത്താൻ കഴിയുമോ?

ശ്രീ. പി. ടി. തോമസ്: സർ, വളരെ വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് വി.റ്റി. ഭട്ടതിരിപ്പാടിനെയും പ്രേംജിയെയും പോലുള്ള ആളുകൾ വിധവകളുടെ പുനർവിവാഹം സംബന്ധിച്ച് വളരെ വ്യക്തമായ നിലപാടെടുക്കുകയും മാതൃക കാണിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇവിടെ ബഹുമാനപ്പെട്ട മെമ്പർ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചതുപോലെ ആ വസ്തുതകൂടി പരിഗണിച്ച് വിധവകളുടെ

പുനർവിവാഹം പരിധിയിൽ കൊണ്ടുവന്ന് ബില്ലവതരിപ്പിക്കാൻ അങ്ങ് ശ്രമിക്കുമോ?

മി. സ്പീക്കർ: അതിനിപ്പോഴും തടസ്സമില്ല.

ശ്രീ. അനിൽ അക്കര: സർ, വിധവാ സംഘങ്ങളുടെ ചാരിറ്റബിൾ സൊസൈറ്റി ഇപ്പോൾ ഫാഷനായി വരികയാണ്. അതിന്റെ ഭാരവാഹികൾ മുഴുവൻ പുരുഷന്മാരാണ്. അതുതടയാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ?

മി. സ്പീക്കർ: പുതിയ അംഗം അവതരിപ്പിക്കുന്ന ബിൽ അവസാനിപ്പിക്കട്ടെ.

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, ആദ്യം ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ വിധവകളുടെ കൃത്യമായ ഡാറ്റ ഉണ്ടാകണം, അധികാര വികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി താഴെത്തട്ടിലുള്ള പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റുകളായ പഞ്ചായത്തുകൾ അഭിഭാഷകയെ വച്ചാൽ ഇവിടെ അംഗങ്ങൾ പറഞ്ഞ എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങൾക്കും പരിഹാരം കാണാൻ സാധിക്കും. വിധവകൾ പലപ്പോഴും മാനസികമായി തകർന്ന അവസ്ഥയിലായിരിക്കും. ഭർത്താക്കന്മാർ നഷ്ടപ്പെട്ട ധാരാളം പെൺകുട്ടികളെ ഞാൻ കാണാറുണ്ട്, അവധി കിട്ടുമ്പോഴൊക്കെ അവരുമായി സൗഹൃദസംഭാഷണം നടത്താറുമുണ്ട്. അപ്പോഴെല്ലാം എനിക്ക്

മനസ്സിലാകുന്നത് അവർക്ക് മെന്റലി, മോറലി സപ്പോർട്ടാണ് കൊടുക്കേണ്ടതെന്നാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ഹൃദയമുള്ള ഒരു അഭിഭാഷകയെ വയ്ക്കണമെന്ന് പറഞ്ഞത്. കേവലം പണത്തിന് മാത്രമായി ജോലി ചെയ്യുന്ന പ്രൊഫഷണൽ ആയ അഭിഭാഷകയല്ല ആവശ്യം. ഈ രൂപത്തിൽ കുറച്ച് പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കാണാൻ സാധിക്കും. ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യംകൂടി പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയാണ്. വിധവകൾക്ക് എന്തുകൊണ്ട് ഐഡന്റിറ്റി കാർഡ് ഏർപ്പെടുത്താൻ കഴിയുന്നില്ല? വിധവയെന്നല്ലാതെ അവരെ സ്റ്റേറ്റിന്റെ സഹോദരിമാരായി കണക്കാക്കി, ഡാറ്റാ കളക്ഷനുവേണ്ടി പ്രിവിലേജ്ഡ് സിസ്റ്റർ എന്ന പേരിൽ ഐഡന്റിറ്റി കാർഡ് തയ്യാറാക്കിക്കൊടുക്കണം. അവരത് പ്രദർശിപ്പിക്കണമെന്നല്ല പറയുന്നത്. ബാങ്കുകളിലും മറ്റ് ഓഫീസുകളിലും പോകുമ്പോൾ അവർക്ക് മുൻഗണന ലഭിക്കുന്ന അവസ്ഥയുണ്ടാകണം. ഐഡന്റിറ്റി കാർഡായിരിക്കണം വിധവകളുടെ അടിസ്ഥാനരേഖ. വിധവകളെ പ്രിവിലേജ്ഡ് സിസ്റ്റർ എന്നറിയപ്പെടാനുള്ള ശ്രമം തീർച്ചയായും ഉണ്ടാകണം. ഐഡന്റിറ്റി കാർഡ് കൊടുക്കുകയും ഈ വരുന്നവർ ഓണറബിളായിട്ടുള്ള ആളുകളാണെന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകുകയും ചെയ്യണം. ഒറ്റപ്പെട്ടതും മാന്യമല്ലാത്തതുമായ

പെരുമാറ്റവും ഇടപെടലുകളും പോലീസിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നും ഉണ്ടാകുന്നതായ പരാതികൾ ലഭിക്കാറുണ്ട്. അത്തരം കാര്യങ്ങൾ മറച്ചുവച്ചിട്ട് കാര്യമില്ല. വ്യവഹാരങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വിധവകളുടെ പരാതികൾക്ക് മുന്തിയ പരിഗണന ഉറപ്പുവരുത്താൻ തീർച്ചയായും ഇടപെടേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. കോടതികളിലും പോലീസ് സ്റ്റേഷനുകളിലും വിധവകൾക്ക് ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ച അഭിഭാഷകയുടെ സർവ്വീസ് ലഭിച്ചാൽ അവർക്ക് വലിയ സഹായകരമായിരിക്കും. ആ അഭിഭാഷകയെ ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾക്കുകൂടി ഡെപ്യൂട്ട് ചെയ്യുന്ന ഒരു ഇടപെടൽ ഈ ബില്ലിലൂടെ കൊണ്ടുവരാവുന്നതാണ്. വിധവാസഹായ പദ്ധതികളെക്കുറിച്ച് ബഹുമാനപ്പെട്ട മന്ത്രി ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. പക്ഷേ ഇതിനെക്കുറിച്ച് പലർക്കും അറിയില്ല. വിധവകളുടെ മക്കൾക്ക് വിവാഹ ധനസഹായമായി നൽകുന്ന 30,000 രൂപ ഇന്നത്തെ കാലത്തിന് യോജിച്ചതല്ല. കാരണം ആ തുക കൊണ്ട് എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്നതാണ്. ആ തുക വർദ്ധിപ്പിച്ച് കൊടുക്കണം, വിവിധ വിധവാസഹായ പദ്ധതികൾ ഏകോപിപ്പിക്കാനും വിധവാ സഹായങ്ങൾ ഏതൊക്കെയാണെന്ന് അവർക്ക് അറിയാനുമുള്ള ഇടപെടൽ തീർച്ചയായും ഉണ്ടാകണം. ഇതെല്ലാംതന്നെ

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചെയ്യാവുന്നതാണ്. എത്രയോ വിധവകൾ അധികാരത്തിലേയ്ക്ക് വന്നിട്ടുള്ളത് നമുക്കറിയാവുന്നതാണ്.

മി. സ്പീക്കർ: പ്ലീസ്..... ചർച്ച തുടരാവുന്നതാണ്, ഇന്നുതന്നെ വേണമെന്നില്ല.

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, ഞാൻ അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ്. കേവലം ഒരു ബില്ലായിട്ടല്ല ഈ വിഷയം ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. മനുഷ്യത്വത്തിന്റെയും മാനവികതയുടെയും ചരിത്രത്തിൽ സംരക്ഷിക്കുന്ന ഒരു വീക്ഷണമായി ഈ ബിൽ ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്. ആ രീതിയിൽ തന്നെയാണ് ഈ ബിൽ വിഭാവന ചെയ്യുന്നത്. നിയമപരമായി പ്രാബല്യം കിട്ടുന്നതുൾപ്പെടെയുള്ള കാര്യങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യേണ്ട കാര്യമാണ്. ഒന്നുകിൽ ഈ ബിൽ ഗവൺമെന്റ് അംഗീകരിക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ ഗവൺമെന്റ് തന്നെ ഈ വിഷയത്തിൽ ബിൽ കൊണ്ടുവരണമെന്നഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. അതുപോലെ അടുത്ത തലമുറയ്ക്ക് പ്രിയകവി ഒ.എൻ.വി. 'ചോറൂണ്' എന്ന കവിതയിൽ നൽകിയ ഹൃദയകാരിയായ സന്ദേശം അനുസ്മരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ എന്റെ പ്രമേയാവതരണം പൂർത്തിയാക്കുകയാണ്.

'ഉണ്ണീ മറയ്ക്കായ്ക പക്ഷീ

ഒരമ്മതൻ നെഞ്ചിൽ നിന്നുണ്ട്

മധുരമൊരിയ്ക്കലും' എന്ന് വളരെ ദീർഘവീക്ഷണത്തോടെ ഒ.എൻ.വി. പറഞ്ഞത് സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും വിധവകൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെടണമെന്ന ആത്യന്തികമായ ഒറ്റലക്ഷ്യമേ ഈ ബില്ലിനുള്ളുവെന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ടും നിർത്തുന്നു.

ശ്രീ. എസ്. ശർമ്മ: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട മന്ത്രി ഈ ബില്ലിന്റെ അവതരണത്തിനുമുമ്പ് ആമുഖമായി, രാഷ്ട്രപതിയുടെ അസന്റ് ആവശ്യമായ കാര്യമാണെന്നും ഗവർണ്ണറുടെ ഫിനാൻഷ്യൽ മെമ്മോറാണ്ടത്തിന്റെ പ്രശ്നമുള്ളതുകൊണ്ട് ബിൽ അംഗീകരിക്കുന്നതിന് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടെന്നും സാങ്കേതികമായി പറയുകയുണ്ടായി. ഭരണഘടനാപരമായി പാലിക്കേണ്ട എല്ലാ കാര്യങ്ങളും പാലിച്ചുകൊണ്ടും ഇവിടെ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾക്ക് അംഗീകാരം വാങ്ങിക്കൊണ്ടും ഗവൺമെന്റ് ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒരാലോചന നടത്തുന്നത് നന്നായിരിക്കും.

ആരോഗ്യവും സാമൂഹ്യനീതിയും വകുപ്പുമന്ത്രി (ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ): സർ, സമൂഹത്തിൽ എല്ലാവരും ആലോചിക്കേണ്ട വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ച് ബില്ലിന്റെ അവതരണത്തിനുള്ള അനുമതി ചോദിച്ചുകൊണ്ട്

ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം നടത്തിയിട്ടുള്ള പ്രസംഗവും അതിനോട് അംഗങ്ങൾ നടത്തിയ പ്രതികരണവും ഏറെ ശ്രദ്ധേയമാണ്. അകാലത്തിൽ ജീവിതത്തിൽ ഒറ്റപ്പെട്ടുപോവുക എന്നുള്ളത് അസഹനീയമായ കാര്യമാണ്. വിധവയായി മാറുമ്പോൾ സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീ അനുഭവിക്കുന്ന ദുരിതമയമായിട്ടുള്ള അവസ്ഥകൾ ഇവിടെ സൂചിപ്പിച്ചത് ശരിയാണ്. അതിനുള്ള കാരണങ്ങളും ഇവിടെ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്നത്തെ സാമൂഹ്യ വ്യവസ്ഥിതി അനുസരിച്ച് സ്ത്രീ ഒറ്റപ്പെട്ടുപോകുന്നത് കൂടിവരികയാണ്. കേരളത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥിതി അനുസരിച്ച് കുടുംബത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നത് പുരുഷന്മാരിലാണ്. അതിന്റെ ഭാഗമായി, ഭർത്താവ് മരണപ്പെട്ടുപോവുകയോ ഉപേക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ സ്ത്രീകൾ അനുഭവിക്കുന്നത് പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ കഴിയാത്ത പ്രത്യാഘാതങ്ങളാണ്. സ്ത്രീകൾക്ക് കുടുംബത്തെ നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടുപോകാനോ, ജീവിക്കാനാവശ്യമായ വക സമ്പാദിക്കാനോ കഴിയുന്നില്ല. സാമൂഹിക വ്യവസ്ഥിതിയുടെ ഭാഗമായിട്ടാണ് ഒറ്റപ്പെടുമ്പോൾ ഇത്രയും ബുദ്ധിമുട്ട് അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്നത്. കുടുംബത്തിലെ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ പങ്കുവയ്ക്കുകയും സാമൂഹ്യ ഉത്തരവാദിത്വം കൂട്ടായി നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയാണെങ്കിൽ ഒറ്റപ്പെട്ടുപോയാലുള്ള

അവസ്ഥ ഇത്രയും ഭീകരമായിരിക്കില്ല. സംസ്ഥാനത്താകെയുള്ള വിധവകളുടെ കണക്കെടുക്കാനുള്ള ശ്രമം നടത്തിയിട്ടില്ല. ബിൽ തുടരുമ്പോൾത്തന്നെ പഞ്ചായത്തടിസ്ഥാനത്തിൽ നിലവിലുള്ള കണക്കുകൾ ശേഖരിക്കാം. വിധവയുടെ നിർവചനത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തേണ്ടതായിട്ടുണ്ടോയെന്ന് പരിശോധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിധവയെന്നാൽ ഭർത്താവ് ഉപേക്ഷിച്ചുപോയവൾ എന്നാണ്. ഗവൺമെന്റ് ഈ വിഷയം ഗൗരവമായി കാണുന്നുണ്ട്. ബഹുമാനപ്പെട്ട ധനകാര്യ വകുപ്പുമന്ത്രി ബഡ്ജറ്റ് അവതരിപ്പിച്ചപ്പോൾ, അഞ്ചുവർഷമായി ഭർത്താവ് ഉപേക്ഷിച്ചുപോയ സ്ത്രീക്ക് സഹായപദ്ധതി പ്രഖ്യാപിക്കുകയുണ്ടായി. വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലായി ഇത്തരത്തലുള്ള സഹായങ്ങൾ ഗവൺമെന്റ് പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം ഏകോപിപ്പിച്ച് പൊതുവായി വിധവകൾക്ക് സഹായം നൽകാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ബില്ലിന്റെ പരിധിക്കപ്പുറം സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിലെ വ്യത്യസ്ത ഘടകങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി കുറച്ചുകാര്യങ്ങൾകൂടി ചെയ്യാൻ സാധിക്കും. സ്ത്രീകൾ വിധവകളായി മാറുന്നതിന്റെ കാരണങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഞാൻ വിശദമായി കടക്കുന്നില്ല. അതിൽ ഏജ്ഗ്യാപ് വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യമായി പറയുന്നുണ്ട്. ശൈശവ വിവാഹത്തെ എങ്ങനെ നിരുത്സാഹപ്പെടുത്താമെന്നും

ചിന്തിക്കേണ്ടതുണ്ട്. കേരളത്തിൽ ധാരാളം ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. വളരെ മുമ്പുതന്നെ ഈ ആപത്തിനെ എതിർത്തതാണ്. കേരളം പോലുള്ള പരിഷ്കൃതമായ, സമ്പൂർണ്ണ സാക്ഷരത കൈവരിച്ച ഒരു സംസ്ഥാനത്ത് പൂർണ്ണമായും ശൈശവ വിവാഹം നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. ഞാൻ മന്ത്രിയാകുന്നതിന് മുമ്പ് സാമൂഹ്യ പ്രവർത്തകയായിരുന്നു. അതിന്റെ ഭാഗമായി, സുശീലാ ഗോപാലൻ മെമ്മോറിയൽ സൊസൈറ്റി പഠന ഗവേഷണ കേന്ദ്രത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ശൈശവ വിവാഹങ്ങളുടെ കണക്ക് ശേഖരിക്കാനൊരു ശ്രമം നടത്തിയിരുന്നു. നാം പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത രീതിയിൽ കേരളത്തിൽ ഇപ്പോഴും ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ടെന്നാണ് ആ കണക്കുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നത്. ഏറ്റവും കൂടുതൽ മലപ്പുറം ജില്ലയിലും തൊട്ടടുത്ത് പാലക്കാട് ജില്ലയിലുമാണ് ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നടക്കുന്നത്. കണ്ണൂർ ജില്ലയിലടക്കം ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നടക്കുന്നതായിട്ടാണ് കണക്കുകൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. ഏതെങ്കിലും ഒരു മതവിഭാഗത്തിൽ മാത്രമാണെന്ന് പറയാൻ കഴിയാത്ത വിധം എല്ലാ മതത്തിലും ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ കാണുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ കണക്കുകൾ പൂർണ്ണമായും ഇവിടെ പറയുന്നില്ല. എന്നാൽ ശൈശവ

വിവാഹങ്ങൾ കേരളത്തിൽ നടക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളത് യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. വയനാട് ജില്ലയിലെ കാര്യം ശ്രീ. സി.കെ. ശശീന്ദ്രൻ പറയുകയുണ്ടായി. ആദിവാസി മേഖലകളിൽ അവിവാഹിതരായ അമ്മമാരുടെ എണ്ണം പെരുകുന്നത് വലിയ പ്രശ്നമാണ്. അതിനുകാരണം അവർ വളരെ ദുർബലരായതുകൊണ്ട് ആർക്കും സ്വാധീനിക്കാൻ കഴിയുമെന്നതാണ്. കോളനികളിൽ പുറത്തുനിന്നുള്ള ആളുകൾ കടന്നുചെന്ന് ആദിവാസി പെൺകുട്ടികളെ ബലാൽക്കാരമായി പ്രാപിക്കുകയും ചൂഷണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയുണ്ട്. അതിനെല്ലാം എതിരായി ശക്തമായ പ്രതികരണം ഉണ്ടാകണം. ചില ആദിവാസി വിഭാഗത്തിനിടയിൽ പ്രായപൂർത്തിയാകുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ ഒരുമിച്ച് ജീവിക്കുന്ന നാട്ടാചാരമുണ്ട്. വിവാഹതിരായി ജീവിക്കുന്ന രീതി എന്നതന്നെയാണ് കണക്കാക്കുന്നത്. അത്തരത്തിലുള്ള നിരവധി സംഭങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ശൈശവ വിവാഹം നടന്നുവെന്ന് ബോദ്ധ്യപ്പെടുമ്പോൾ ചില കേസ്സുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെറുപ്പക്കാരെ ജയിലിൽ അടയ്ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവിടെ ചെന്നുകണ്ടാൽ ജയിലിലിലടയ്ക്കണമെന്ന് പറയാൻ കഴിയാത്തത്ര പരിതാപകരമാണ് ചെറുപ്പക്കാരുടെ അവസ്ഥ. അവർ കുറ്റകൃത്യമായി

ചെയ്യുന്നതല്ല; ആചാരത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചെയ്യുന്നതാണ്. അവിടെയാണ് ശക്തമായ ബോധവൽക്കരണം ആവശ്യമായി വരുന്നത്. വിവാഹത്തിന് സ്ത്രീക്കും പുരുഷനും പ്രായപരിധി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത് ആദിവാസി സമൂഹത്തിനെയടക്കം ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ വലിയ പ്രചരണം നടത്തേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ജയിലിൽ അടയ്ക്കുന്നത് കേവലം നിയമത്തിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണ്. പ്രശ്നങ്ങളുടെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കിയാൽ, ജയിലിലിലടയ്ക്കുമ്പോൾ കുറച്ച് കുടുംബങ്ങൾ വഴിയാധാരമാകുമെന്നേയുള്ളൂ. അതിനെക്കുറിച്ചെല്ലാം നന്നായി ചർച്ച ചെയ്യാനും പരിഹാര മാർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്ക് എത്തിച്ചേരാനും സാധിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

<u>ശ്രീ. രാജു എബ്രഹാം:</u> സർ, ഇവിടെ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം ബിൽ അവതരിപ്പിച്ചപ്പോൾ പറഞ്ഞ ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട പ്രശ്നം സാമ്പത്തികമായി മുന്നോക്കം നിൽക്കുന്ന വനിതകൾ വിധവകളാകുമ്പോൾ ഉള്ളതിനെക്കാൾ വളരെ ഭീകരമാണ് പാവപ്പെട്ട വീട്ടിലെ ഒരു പെൺകുട്ടി വിധവയായി മാറുന്ന അവസ്ഥ എന്നാണ്. യാതൊരു വരുമാനവുമില്ല. മക്കളെ പഠിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. നിത്യനിദാന ചെലവിന് പണമില്ല. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു വലിയ ദുരവസ്ഥ ആത്മഹത്യയിലേയ്ക്കാണ് എത്തുന്നത്. അങ്ങനെയുള്ളവർക്ക് സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെയോ അല്ലെങ്കിൽ

നിലവിലുള്ള സംവിധാനത്തിന്റെയോ ഉള്ളിൽനിന്നുകൊണ്ട് സ്വയം തൊഴിലിനോ അവർക്ക് ജീവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മറ്റെന്തെങ്കിലും ആനുകൂല്യങ്ങളോ ചെയ്തുകൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ അങ്ങ് മുൻകയ്യെടുക്കുമോ?

ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ: സർ, തീർച്ചയായും.

ശ്രീ. സി. കെ. ശശീന്ദ്രൻ: സർ, ആദിവാസികൾക്കിടയിലുള്ള ബാലവിവാഹത്തെ നമ്മൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ടതില്ല. അതിന്റെ പേരിൽ പോക്സോ അനുസരിച്ച് കേസ്സെടുക്കുന്നത് അങ്ങേയറ്റം പ്രയാസമുണ്ടാക്കുന്നതാണ്. ബാലവിവാഹത്തിന്റെ പേരിൽ വേണമെങ്കിൽ കേസ്സെടുത്തോട്ടെ. അത് പിൻവലിച്ച് ജയിലുള്ളവരെ വിട്ടയയ്ക്കാനും ഈ കേസ് ദുർബ്ബലപ്പെടുത്താനും നമുക്ക് ഇടപെടാൻ കഴിയുമോ?

ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ: സർ, ഇത് പരിഗണിക്കേണ്ട ഒരു വിഷയമാണ്. പക്ഷെ ഇവിടെയൊരു മറുപടി പറയാൻ എനിക്ക് സാധിക്കില്ല. നിയമവകുപ്പുമായി അടക്കം ചർച്ച ചെയ്തുകൊണ്ട് നമുക്ക് എങ്ങനെയാണ് പരിഹരിക്കാൻ സാധിക്കുകയെന്ന് കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കാം. അത് വളരെ ഗൗരവമുള്ളതാണ്. ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം രാജു എബ്രഹാം പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഒരു വിഷയമുണ്ട്. സാമ്പത്തികശേഷിയുള്ള കുടുംബത്തിലുള്ളവരും വിധവകളായി

മാറുമ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന പ്രയാസമുണ്ട്. സാമ്പത്തികമായി യാതൊന്നുമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ വഴിമുട്ടുന്നവരായി നിർദ്ധനർ മാറുകയാണ്. അതേസമയം മാനസികമായി അങ്ങേയറ്റത്തെ സമ്മർദ്ദത്തിന് അടിമപ്പെടുകയെന്നുള്ളത് നല്ല സാമ്പത്തിക ശേഷിയുള്ള കുടുംബങ്ങളിലെ വിധവകളും അനുഭവിക്കുകയാണ്. വിധവകളെ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ബഹുമാനപ്പെട്ട ഡോ. എൻ. ജയരാജ് പറഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ അന്ന് വനിത ശിശുക്ഷേമ സമിതിയിലെ അംഗങ്ങളായിരുന്നു. നല്ലൊരു ടീമായിരുന്നു. ആ സമിതിയുടെ അധികാര പരിധിക്കകത്ത് ഒതുങ്ങിനിന്നുകൊണ്ട് ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാനും നല്ലൊരു പ്രവർത്തനം നടത്താനും അന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് സാധിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ അതിനൊരു അധികാര പരിധിയുണ്ട്. അതനുസരിച്ചുകൊണ്ട് മാത്രമെ ആ സമിതിക്ക് കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ഞങ്ങൾ കളക്ടറേറ്റിൽ സിറ്റിംഗിന് പോകുമ്പോൾ വിധവാ സംഘടനകൾ എന്നുപറഞ്ഞ് നിരവധി സംഘടനകൾ വരികയാണ്. അങ്ങനെ വരുന്ന പലരെക്കുറിച്ചും പിന്നീട് ആക്ഷേപങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. വിധവകളെ സംഘടിപ്പിച്ച് അവരിൽനിന്നും ഭീമമായ തുക പിരിച്ചെടുക്കുകയാണ് അവർ ചെയ്തിരുന്നത്. ഗവൺമെന്റുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അവരുടെ കാര്യങ്ങൾ ശരിയാക്കിത്തരാമെന്ന് പറഞ്ഞ് ഗവൺമെന്റുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നതിന്റെ

ഇടനിലക്കാരെന്ന നിലയിൽ ഈ പാവപ്പെട്ട വിധവകളിൽനിന്നും ധാരാളം പണം പിരിക്കുന്ന ആളുകളെക്കുറിച്ച് സൂചന ലഭിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾ കർശനമായി അത് നിരുത്സാഹപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. വിധവാ സംഘടനകളെല്ലാം അങ്ങനെയല്ല. ഞാൻ നേരത്തെ പറഞ്ഞു, ഒരു സാമൂഹ്യപ്രവർത്തക എന്നുള്ള നിലയിൽ കേരളത്തിലെ വിധവകളെ സംഘടിപ്പിക്കാൻ ഈ സംഘടനയുടെ ഭാഗമായി ഒരു പരിശ്രമം നടത്തിയിരുന്നു. അവരിൽനിന്നും പൈസയൊന്നും പിരിച്ചിട്ടില്ല. അവരുടെ അവകാശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി സമരം ചെയ്യുന്ന ഒരു സംഘടന എന്നുള്ള നിലയിലാണ് ആ സംഘടന രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്.

<u>ശ്രീ. സണ്ണി ജോസഫ്:</u> സർ, നമ്മൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന വിഷയം എല്ലാവർക്കും വളരെ ഗൗരവബുദ്ധ്യാ മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിധവകൾ ഗുരുതര രോഗങ്ങൾക്ക് വിധേയരാകുകയും അവർക്ക് ചികിത്സാ സഹായത്തിന് ആരുമില്ലാതെയും വരുമ്പോൾ ആരോഗ്യ പദ്ധതികൾ പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട് ചികിത്സാ സൗജന്യം ഏർപ്പെടുത്താൻ ആരോഗ്യ വകുപ്പുമന്ത്രികൂടിയായ അങ്ങ് കൂടുതലായി ശ്രദ്ധിക്കുമോ?

<u>ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ</u>: സർ, ഇത്തരം കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്നതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞുവരുന്നത്. ബഹുമാനപ്പെട്ട രാജു

എബ്രഹാം പറഞ്ഞ കാര്യത്തിന് മറുപടി പറഞ്ഞുവരികയായിരുന്നു. ഞാനത് പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞത് ഈ സംഘടന രൂപീകരിച്ച് വിധവകളെ ഒരുമിച്ച് കൊണ്ടുവന്ന് അത്തരം മീറ്റിംഗുകളിൽ പങ്കെടുക്കുമ്പോൾ അവരിൽ പലരും പറയുന്നത് തങ്ങൾക്ക് സാമ്പത്തിക സഹായമൊന്നും കിട്ടിയില്ലെങ്കിലും ഇങ്ങനെ ഒരുമിച്ചിരുന്ന് പ്രശ്നങ്ങൾ ഷെയർ ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതുതന്നെ വലിയ അനുഗ്രഹമാണ് എന്നാണ്. അവർക്ക് അത്ര സമ്മർദ്ദമാണ്. വീട്ടിൽ ആരും ഷെയർ ചെയ്യാനില്ല. മക്കളൊക്കെ ജോലി കിട്ടി പലയിടത്തും പോയിട്ടുണ്ടാകും. ഭർത്താവിനെ നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവരുടെ ഉള്ളിലെ പ്രയാസങ്ങൾ ഷെയർ ചെയ്യാനൊരു കേന്ദ്രമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് സംഘടനകളിൽ വരുമ്പോൾ അതിന് സൗപോക്കോകര്യം കിട്ടുന്നുവെന്ന രീതിയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം സണ്ണി ജോസഫ് പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്. സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെയും ആരോഗ്യ വകുപ്പിന്റെയും സാധ്യതകളിൽത്തന്നെ അത്തരം കാര്യങ്ങൾ പരിഗണിക്കാൻ കഴിയുമെന്നാണ് കരുതുന്നത്.

മി. സ്പീക്കർ: യെസ്.. പ്ലീസ് കൺക്ലൂഡ്.

ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ: സർ, വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട വിഷയമായതുകൊണ്ട് ചുരുക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല.

<u>ശ്രീമതി വീണാ ജോർജ്ജ്:</u> സർ, അതിൽ വിട്ടുപോയിട്ടുള്ള അല്ലെങ്കിൽ ചേർക്കേണ്ട വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യം ഇവിടെ വിധവകളാകുന്ന സ്ത്രീകളുടെ സാമ്പത്തികമായ അരക്ഷിതാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചും സാമ്പത്തികമായി പിന്നോക്കം നിൽക്കുന്ന വിധവകൾക്ക് നൽകേണ്ട താങ്ങലിനെക്കുറിച്ചും ബഹുമാനപ്പെട്ട മെമ്പർ പറയുകയുണ്ടായി, അതിനോട് ബഹുമാനപ്പെട്ട മിനിസ്റ്റർ പ്രതികരിച്ചു. പക്ഷെ, സാമ്പത്തികമായി മുന്നോക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗത്തിലെയാണെങ്കിലും സാമ്പത്തികമായി പിന്നോക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗത്തിലെയാണെങ്കിലും ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടതുപോലെ വിധവയാകുന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ മാനസികാവസ്ഥ നമുക്ക് ഊഹിക്കാൻ കഴിയുന്നതിലും അധികമാണ്. ഒരു സുപ്രഭാതത്തിൽ സിന്ദൂരമില്ലാതെയാകുക, കടുത്ത നിറമുള്ള വസ്ത്രങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുക, ഈ പറഞ്ഞതുപോലെ വിശേഷാവസരങ്ങളിൽ നിന്ന് അവളെ മാറ്റിനിർത്തുക, ബഹുമാനപ്പെട്ട മിനിസ്റ്ററോട് ഞാൻ ചോദിക്കുന്നത് സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പ് മുൻകയ്യെടുത്ത് 'ഒപ്പം', 'കൂട്ട്' അങ്ങനെയെന്തെങ്കിലും നാമകരണം ചെയ്ത് വിധവകൾക്കായി ഒരു കൂട്ടായ്മ ഉണ്ടാക്കാൻ സാധിക്കുമോ?

<u>മി. സ്പീക്കർ:</u> പ്ലീസ് നമുക്ക് ഒന്നുരണ്ട് ബില്ലുകൂടി എടുക്കേണ്ടതുണ്ട്. സമയം കഴിഞ്ഞു. പ്രസംഗം ചുരുക്കണം.

ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ: സർ, കഴിയാവുന്നത്ര ചുരുക്കാം. പക്ഷെ അംഗങ്ങളുടെ പ്രതികരണത്തിന് മറുപ്രതികരണമുണ്ടാകേണ്ടത് ഒരാവശ്യമല്ലേ? ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞത് വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു വിഷയമാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള കൂട്ടായ്മകൾ, വിധവകളുടെ മാത്രം കൂട്ടായ്മയല്ല സാമൂഹ്യ രംഗത്തുള്ള സംഘടനകളുടെയും വ്യക്തികളുടെയും സാമൂഹ്യ പരിഷ്കർത്താക്കളുടെയും പ്രതികരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി കുറേയേറെ മാറ്റങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. 1930-കളിലും 1940-കളിലുമെല്ലാം ഇന്ത്യയിലുടനീളം വിധവകളോട് കാണിച്ചിരുന്ന സമീപനമുണ്ടായിരുന്നു. എം.ആർ.ബി.-യുടെയും വി.ടി. ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെയുമെല്ലാം കാര്യം ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. രാജാറാം മോഹൻ റോയിയെ പോലുള്ള ആളുകൾ, സാമൂഹ്യ പരിഷ്കർത്താക്കൾ എന്നിവർ വിധവകൾക്ക് പുനർവിവാഹമാകാമെന്ന് വരുത്തിത്തീർക്കുന്നതിന് സമൂഹത്തിൽ വലിയ സമരങ്ങൾതന്നെ ചെയ്യേണ്ടതായി വന്നു. 'വിധവയെ കണികാണാൻ പാടില്ല ഗണികയെ കണികാണാം' എന്നു വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ഒരു സമൂഹമുണ്ടായിരുന്നു. കണികാണുന്നതിനുവേണ്ടി അത്തരം ആളുകളെ കൊണ്ടുവന്ന് നിർത്തുന്ന ഒരു സാഹചര്യമുണ്ടായിരുന്നു. 'ഗണിക' എന്ന പ്രയോഗത്തോട് എനിക്ക് തീരെ യോജിപ്പില്ല. നാട്ടുവാഴിത്ത കാലഘട്ടങ്ങളിൽ ഭൂമിയുടെയും സമ്പത്തിന്റെയും

ഉടമകളായ ആളുകൾ, സമൂഹത്തിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന അദ്ധ്വാനിക്കുന്ന ജനവിഭാഗങ്ങളോട് കാണിച്ചിട്ടുള്ള ഏറ്റവും മ്ലേച്ഛമായിട്ടുള്ള ഒരു സമീപനമായിരുന്നു വിധവയെ കണികാണാൻ പാടില്ലായെന്നത്. മാത്രമല്ല, ഉത്തരേന്ത്യൻ ഗ്രാമങ്ങളിൽ ഇപ്പോഴും സതി സമ്പ്രദായം നിലനിൽക്കുന്നു. 'ഉടന്തടിച്ചാട്ടം'- അതിനെതിരായി ശക്തമായ പ്രതികരണങ്ങൾ അന്നുണ്ടായതാണ്. ബ്രിട്ടീഷുകാർ നിയമംമൂലം നിരോധിച്ചതാണെങ്കിലും ഇപ്പോഴും ഉത്തരേന്ത്യൻ ഗ്രാമങ്ങളിൽ 'ഉടന്തടിച്ചാട്ടം' തുടരുന്നുണ്ട്. 'രൂപ് കൻവാറി'ന്റെ അനുഭവം നമുക്കുണ്ട്. ഭർത്താവിന്റെ ചിതയിൽ ചാടി ആത്മഹത്യ ചെയ്യാൻ തയ്യാറായില്ലെങ്കിൽ ബലമായി ചിതയിൽ കുത്തിപ്പിടിച്ച് തീവച്ചുകൊല്ലുന്ന അവസ്ഥ ഇപ്പോഴും ഇൻഡ്യൻ ഗ്രാമങ്ങളിലുണ്ട്. വളരെ പരിതാപകരമാണത്. എന്നാൽ കേരളത്തിൽ കുറേ മാറ്റമുണ്ടാക്കാൻ നമുക്ക് സാധിച്ചുവെന്നുള്ളതിൽ അഭിമാനിക്കാം. പക്ഷെ ഇപ്പോഴും ഇങ്ങനെയൊരു ചർച്ച ഈ സഭാതലത്തിൽ നടക്കുമ്പോൾ കാര്യങ്ങളിൽ വേണ്ടത്ര മാറ്റമുണ്ടായിട്ടില്ലായെന്നുള്ളതിന്റെ സൂചനയാണ് കാണുന്നത്. ഇത് പരിഷ്കൃത സമൂഹത്തിന് അങ്ങേയറ്റം ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കുന്നതാണ്. സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ സാധ്യത ഉപയോഗപ്പെടുത്തി ഇവിടെ അംഗങ്ങൾ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഓരോ നിർദ്ദേശങ്ങളും മനസ്സിലെടുത്ത് ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്ന എല്ലാം ചെയ്യണം. ഒരു

കാര്യംകൂടി സൂചിപ്പിക്കട്ടെ, ഭർത്താവ് മരിച്ച സ്ത്രീയെ മാത്രമല്ല വിധവയായി അല്ലെങ്കിൽ ഒറ്റപ്പെടുന്നതായി കണക്കാക്കേണ്ടത്. 2006-11 കാലഘട്ടത്തിൽ ഞാൻ നിയമസഭയിൽ അംഗമായിരുന്ന സമയത്ത് അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾക്ക് പെൻഷൻ ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട് ഒരു സബ്മിഷൻ ഈ സഭയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ എനിക്കു സാധിച്ചുവെന്നുള്ളതിൽ ഇപ്പോഴും വലിയ അഭിമാനമുണ്ട്. അതിന്റെ ഭാഗമായി ഗവൺമെന്റ് ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു. 50 വയസ്സിനുമുകളിലുള്ള അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾക്ക് പെൻഷൻ അനുവദിച്ചു. ഞാനവതരിപ്പിച്ച സബ്മിഷന്റെ മേലാണ് ആ തീരുമാനമുണ്ടായിട്ടുള്ളത്. അന്ന് 'കന്യാസ്ത്രീമാർക്കെല്ലാം പെൻഷൻ കൊടുക്കാൻ പോകുകയാണോ' എന്ന് തമാശയ്ക്ക് കളിയാക്കിയിരുന്നു. പക്ഷെ കരുതിക്കൂട്ടി അങ്ങനെ കളിയാക്കാൻ പറഞ്ഞതല്ല. ചർച്ച കൊഴുപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി പറഞ്ഞതാണ്.

<u>മി. സ്പീക്കർ</u>: പ്ലീസ് കൺക്ലൂഡ്.

<u>ശ്രീമതി കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ</u>: സർ, പക്ഷെ അതംഗീകരിച്ചു. ഭരണപക്ഷവും പ്രതിപക്ഷവും ഒരുമിച്ച് അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾക്കൊരു പെൻഷൻ പദ്ധതി ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. അത്തരത്തിലുള്ള നിയമനിർമ്മാണങ്ങളും തീരുമാനങ്ങളും നമുക്കിനിയും ആവശ്യമാണ്. ഒരുപാട്

പറയാൻ തോന്നുന്ന ഒരു കാര്യമാണ്. ബിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിന്റെ നിയമവശം പരിശോധിച്ചുകൊണ്ട് കേരളത്തിൽ അത്തരത്തിലൊരു ബിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതടക്കം പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. ബിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിനുള്ള കാലതാമസത്തിനിടയിൽത്തന്നെ സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ അധികാര പരിധിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് എന്തൊക്കെ കാര്യങ്ങളാണ് ചെയ്യാൻ സാധിക്കുകയെന്നുള്ളതും പരിശോധിക്കുന്നതാണ്. അനുഭാവപൂർവ്വമായ പരിഗണന ഏതായാലും ഈ വിഷയത്തിൽ സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുണ്ടാകുമെന്ന ഉറപ്പാണ് എനിക്ക് നൽകാനുള്ളത്. ഈ പറഞ്ഞ സാങ്കേതികമായ പ്രശ്നങ്ങളാൽ ഈ ബില്ലിന്റെ അവതരണത്തിന് അനുമതി നൽകേണ്ടതില്ല എന്നാണ് എനിക്ക് പറയാനുള്ളത്.

മി. സ്പീക്കർ: ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി, താങ്കൾ പ്രമേയം പ്രസ്സ് ചെയ്യുന്നുണ്ടോ?

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ ഹരി: സർ, തുടർ ചർച്ചയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

മി. സ്പീക്കർ: ഈ ബില്ലിന്റെ ചർച്ച തുടരുന്നതാണ്.

(ചർച്ച തുടരും)

2016-ലെ കേരള പക്ഷി-മൃഗ സങ്കേതങ്ങളോടു ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തന നിയന്ത്രണ ബിൽ

മി. സ്പീക്കർ : ശ്രീ. എം. സ്വരാജ്, അങ്ങേയ്ക്ക് 2016-ലെ കേരള പക്ഷി-മൃഗ സങ്കേതങ്ങളോടു ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തന നിയന്ത്രണ ബില്ലിന്റെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയം അവതരിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, 2016-ലെ കേരള പക്ഷി-മൃഗ സങ്കേതങ്ങളോടു ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തന നിയന്ത്രണ ബില്ലിന്റെ അവതരണാനുമതിക്കുള്ള പ്രമേയം ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു.

ശ്രീ. സി. കെ. ശശീന്ദ്രൻ : സർ, ഞാൻ പ്രമേയത്തെ പിന്താങ്ങുന്നു.

വനവും മൃഗസംരക്ഷണവും മൃഗശാലകളും വകുപ്പുമന്ത്രി (ശ്രീ. കെ. രാജു): സർ, സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഇതിനോടകംതന്നെ സംസ്ഥാനത്തെ ദേശീയ ഉദ്യാനങ്ങൾക്കും മറ്റു വന്യമൃഗ സംരക്ഷണ കേന്ദ്രങ്ങൾക്കുചുറ്റും പരിസ്ഥിതി സംവേദക മേഖല പ്രഖ്യാപിച്ച് നിയന്ത്രണങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനുള്ള ശിപാർശ കേന്ദ്ര സർക്കാരിലേയ്ക്ക് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. വന്യമൃഗ സങ്കേതങ്ങൾക്കകത്തുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുള്ള നിയന്ത്രണമാണ് ബില്ലിലെ മൂന്നാം വകുപ്പിൽ നിർദ്ദേശിക്കുന്നത്. 1972-ലെ കേന്ദ്ര നിയമമായ

വന്യജീവി സംരക്ഷണ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിരുദ്ധമാണ് ഈ ബില്ലിലെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ. 1980- ലെ വന സംരക്ഷണ നിയമം, 1961-ലെ കേരള ഫോറസ്റ്റ് ആക്ട്, 1986-ലെ എൻവയോൺമെന്റ് പ്രൊട്ടക്ഷൻ ആക്ട് എന്നിവ പ്രകാരം വനപ്രദേശങ്ങളിലെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും ശക്തമായ നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതിനാൽ വീണ്ടും ഒരു നിയമനിർമ്മാണത്തിന് ഒട്ടുംതന്നെ പ്രസക്തിയില്ല. ബില്ലിലെ ചില വ്യവസ്ഥകൾ പാർലമെന്റ് പാസ്സാക്കിയിട്ടുള്ള 1972- ലെ വന്യമൃഗ സംരക്ഷണ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിരുദ്ധമായതിനാൽ നിയമസഭ ഈ ബിൽ പാസ്സാക്കിയാലും ബഹുമാനപ്പെട്ട രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് നൽകേണ്ടതാണെന്നും ഈ ബിൽ നിയമമാക്കി പ്രാബല്യത്തിൽ കൊണ്ടുവരുമ്പോൾ പ്രാരംഭ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സഞ്ചിതനിധിയിൽനിന്നും പന്ത്രണ്ട് ലക്ഷത്തോളം രൂപ ചെലവ് വരുമെന്നും കണക്കാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഭരണഘടനയുടെ അനുച്ഛേദം 207(3) പ്രകാരം ബിൽ നിയമസഭ പരിഗണിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ബഹുമാനപ്പെട്ട ഗവർണ്ണറുടെ ശിപാർശ ആവശ്യമാണെന്നും നിയമ വകുപ്പും മറ്റും റിപ്പോർട്ട് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ ഈ ബിൽ പരിഗണനയ്ക്കെടുക്കേണ്ടതില്ല എന്നാണ്

സർക്കാരിന്റെ അഭിപ്രായം.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, നമ്മുടെ പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തെത്തന്നെ നവീകരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ആ അർത്ഥത്തിൽ വർത്തമാനകാലത്ത് ഒഴിച്ചുകൂടാനാകാത്ത ഒരു നിയമനിർമ്മാണത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ് ഈ ബിൽ. പ്രകൃതിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥ തകരാറിലാകുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് ലോകമെമ്പാടും ഗൗരവതരമായ ചർച്ചകളും പഠനങ്ങളും സമ്മേളനങ്ങളും കരാറുകളുമെല്ലാം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു കാലഘട്ടമാണിത്. കാലം ചെല്ലുന്തോറും അത്തരത്തിലുള്ള അറിവുകളും കാഴ്ചപ്പാടുകളുടെ വികാസവും നമ്മളെല്ലാം ശരിയായി മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഈ ഭൂമി ആരുടേതാണ് എന്ന മൗലികമായ ചോദ്യത്തെ ശരിയാംവണ്ണം അഭിമുഖീകരിച്ചുകൊണ്ടല്ലാതെ നമുക്ക് മുന്നോട്ടുപോകാനാവില്ല എന്നതാണ് വസ്തുത. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഈ ചോദ്യത്തിന് സാർവ്വത്രികവും സാർവ്വജനികവും ഒരുപക്ഷെ സാർവ്വകാലികവുമായ ഒരു മറുപടി ആദ്യമായി പറഞ്ഞത് കാറൽ മാർക്സ് ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം വളരെ കൃത്യമായി ആ വിഷയത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നുണ്ട്. "ഈ ഭൂമി നമ്മുടെയാരുടേയും സ്വത്തല്ല, നമ്മളെല്ലാം

ഇതിന്റെ താൽക്കാലിക ഗുണഭോക്താക്കൾ മാത്രമാണ്. നമുക്ക് കിട്ടിയതിനേക്കാൾ മെച്ചപ്പെട്ട അവസ്ഥയിൽ നാം വരുംതലമുറകൾക്ക് ഇത് കൈമാറേണ്ടതാണ്" എന്നാണ് കാറൽ മാർക്സ് ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ളത്.

ശ്രീ. പി. ടി. തോമസ് : സർ, ഉൽപ്പത്തി പുസ്തകത്തിലെ ക്വട്ടേഷൻ കാറൽ മാർക്സ് ഉദ്ധരിച്ചതാണ് എന്ന കാര്യം അങ്ങ് ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടോ ?

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, ഉൽപ്പത്തി പുസ്തകത്തെക്കുറിച്ചും പുതിയ നിയമത്തെക്കുറിച്ചും പ്രാഥമികമായെങ്കിലും മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളവരാണ് നമ്മൾ രണ്ടും എന്നാണ് എന്റെ പ്രതീക്ഷ. ഉൽപ്പത്തി പുസ്തകത്തിനുമുമ്പ് ആധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽ ഇതിനെ സംബന്ധിച്ച് ആധികാരികമായൊരു അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തിയതിനെക്കുറിച്ചാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത്. അത് അങ്ങേയ്ക്ക് മനസ്സിലാകും എന്നുഞാൻ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. മഹാനായ സാഹിത്യകാരൻ വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വപ്രസിദ്ധമായ "ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ" എന്ന കഥയിൽ ഈയൊരു കാഴ്ചപ്പാടിനെ സർഗ്ഗാത്മകമായും ഭാവനാപൂർണ്ണമായും അവതരിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. കരിക്ക് കുടിച്ച് കർഷകർക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കുന്ന വവ്വാലിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള

ഒരു പരാമർശത്തിൽ അദ്ദേഹം പറയുന്നത് "അത് വവ്വാലിന്റെ അവകാശമാണ് "എന്നാണ്. "പുരാതനപുരാതനമായ അവകാശം" എന്ന വാക്കാണ് ബഷീർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഷീറിയൻ ശൈലിയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. "ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ" എന്ന കഥ അവസാനിക്കുന്നത് മനുഷ്യരാശിക്കൊരു പുതിയ സന്ദേശം പകർന്നുനൽകിക്കൊണ്ടാണ്. "ഓർക്കുക, ജീവികളായ സർവ്വ ജീവികളും ഈ ഭൂമിയുടെ അവകാശികളാണ്" എന്നതാണ് വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീറിന്റെ പ്രയോഗം. ഏതാണ്ട് ആ ഒരു കാഴ്ചപ്പാടുതന്നെയാണ് പ്രസിദ്ധ കവിയായ ബെർറ്റോൾഡ് ബ്രെഹ്ത്തിന്റേതും. "ജീവികൾക്കൊക്കെയും വേണമല്ലോ മറ്റ് ജീവികൾതൻ സഹായം" എന്നാണ് അദ്ദേഹം നമ്മുടെ മുമ്പാകെ പാടിവച്ചിട്ടുള്ളത്. വള്ളത്തോളിന്റെ "എന്റെ ഗുരുനാഥൻ" ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ "ലോകമേ തറവാടു തനിക്കീ ചെടികളും പുൽകളും പുഴുക്കളും കൂടിത്തൻ കുടുംബക്കാർ" എന്നാണ്. ചെടിയെയും പുല്ലിനെയും പുഴുവിനെയും എല്ലാ പക്ഷിമൃഗാദികളെയും കുടുംബാംഗങ്ങളെപ്പോലെ കാണുന്ന ഒരു മനോഭാവത്തെക്കുറിച്ച് പാടി പുകഴ്ത്തിയിട്ടുണ്ട്. അത് ഗാന്ധിജിയെക്കുറിച്ചാണ് പരാമർശിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള അഭിപ്രായ പ്രകടനങ്ങളും സാഹിത്യവും ചിന്തകളുമെല്ലാം നമുക്കിടയിൽ

സജീവമായി നിൽക്കുമ്പോഴും ഈ ആധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽ ലാഭകേന്ദ്രീകൃതമായ ഒരു സാമൂഹിക അന്തരീക്ഷത്തിൽ, പ്രത്യേകിച്ചും നവലിബറൽ നയങ്ങളുടെയും ആഗോളവത്ക്കരണത്തിന്റെയുമെല്ലാം സ്വാധീനം ജീവിതത്തിന്റെ സമസ്ത മേഖലകളെയും കീഴടക്കുന്ന ഈ ഘട്ടത്തിൽ, ശാസ്ത്ര-സാങ്കേതിക രംഗങ്ങളിലെ വിസ്മയകരമായ വിസ്ഫോടനങ്ങൾ, അതിന്റെ ഫലങ്ങൾ വിവേചന രഹിതമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്റെയെല്ലാം ഭാഗമായി നമ്മുടെ പ്രകൃതിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥയും ആവാസ വ്യവസ്ഥയും തകരാറിലായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി പലതരത്തിലുള്ള ഭീഷണികൾ വരുന്നുണ്ട്. റെയ്ച്ചൽ കഴ്സൺ-ന്റെ 'The Silent Spring' (നിശ്ശബ്ദ വസന്തം) എന്ന പുസ്തകത്തിലൂടെ പക്ഷികൾ പാടാത്ത ഒരു വസന്തത്തിന്റെ ഭീകരതയെക്കുറിച്ചുള്ള മുന്നറിയിപ്പ് തന്നിരുന്നു. തീർച്ചയായും അത് കീടനാശിനികളുടെയും രാസവളങ്ങളുടെയും അമിതമായ പ്രയോഗം പരിസ്ഥിതിയിൽ ഏൽപ്പിക്കുന്ന ആഘാതങ്ങൾ ജന്തുജീവജാലങ്ങളെയാകെ എങ്ങനെ ബാധിക്കുന്നു എന്നതിന്റെ മുന്നറിയിപ്പാണ്. അതിനുശേഷമാണ് 1969-ൽ ശ്രേഷ്ഠനായ കഥാകാരൻ ശ്രീ. ടി. പത്മനാഭന്റെ "സാക്ഷി" എന്ന കഥ പുറത്തിറങ്ങുന്നത്. മലയാളത്തിലെ ആദ്യത്തെ പരിസ്ഥിതി പ്രമേയമായ

കഥയാണ് "സാക്ഷി" എന്നാണ് എനിക്ക് തോന്നുന്നത്. ആ കഥയിൽ ഈ ആശങ്കകളെ മറ്റൊരു തലത്തിൽ പങ്കുവയ്ക്കുന്നുണ്ട്. "കിളികളും പൂക്കളും തളിരുമില്ലാത്ത ഒരു വസന്തം എത്രമേൽ ഭീതിജനകമായിരിക്കും" എന്നാണ് അതിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്.

ഡോ. എൻ. ജയരാജ് : സർ, 1964-ൽ ആണ് ഒ.എൻ.വി. സാറിന്റെ "കാണക്കാണെ വയസ്സാവുന്നു മക്കൾക്കമ്മെ എങ്കിലും നവതാരുണ്യം...." എന്നുപറയുന്ന മനോഹരമായ "ഭൂമി" എന്ന കവിത ആദ്യം ഇറങ്ങുന്നത്. അതിനുശേഷം 1984- ലാണ് അദ്ദേഹം "ഭൂമിക്കൊരു ചരമഗീതം" എന്ന കവിത എഴുതിയത്. 1964-ൽ നിന്ന് കേരളം 1984-ലേയ്ക്ക് കടന്നപ്പോൾ ആദ്യത്തെ വരികളിൽനിന്ന് "ഭൂമിയുടെ ചരമഗീതം" എഴുതാൻ ഒ.എൻ.വി. കുറുപ്പ് സാറിനെ പ്രേരിപ്പിച്ച ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഘടകം ഇവിടെ പറഞ്ഞതുപോലെ ലാഭകേന്ദ്രീകൃതമായ ഒരു സങ്കൽപ്പത്തിനപ്പുറത്ത് മനുഷ്യകേന്ദ്രീകൃതമായ വികസന സങ്കൽപ്പങ്ങളുടെ പ്രധാനപ്പെട്ട താല്പര്യത്തിലേയ്ക്ക് കടന്നുവന്നു എന്നുള്ളതാണ് എന്നാണ് എനിക്ക് തോന്നുന്നത്. അതിൽ അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായം എന്താണ്?

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ്: സർ, എനിക്കതിനോട് പൂർണ്ണമായ

യോജിപ്പാണുള്ളത്. ഞാനിവിടെ ശ്രീ. റ്റി. പത്മനാഭന്റെ കഥയെക്കുറിച്ച് സൂചിപ്പിച്ചത് കഥയെന്ന നിലയിലാണ്. ഒ.എൻ.വി. കുറുപ്പിനും മുമ്പ് 'കുറ്റിപ്പുറം പാല'ത്തിൽ ഇടശ്ശേരി എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. "കളിയും ചിരിയും കരച്ചിലുമായി കഴിയും നരനൊരു യന്ത്രമായാൽ അമ്പ പേരാറെ നീ മാറിപ്പോമോ ആകുലയാമൊരഴുക്കുചാലായ്!" എന്ന്. ഇന്ന് പേരാറിന്റെ തീരത്തുകൂടെ പോകുമ്പോൾ ഇടശ്ശേരി പ്രവാചകനായിരുന്നോ എന്ന സംശയം തോന്നുക സ്വാഭാവികമാണ്. ഞാൻ 'ഭൂമിക്കൊരു ചരമഗീത'ത്തിലേയ്ക്ക് വരണമെന്ന് കരുതിയതാണ്. ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം അതിനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഞാൻ അതിലേയ്ക്ക് വരുന്നില്ല. ഇതെല്ലാം നമ്മുടെ മുൻപിൽ നിൽക്കുമ്പോഴും ഈ പറയുന്ന പാരിസ്ഥിതികമായ പ്രശ്നങ്ങളെ ഗൗരവത്തോടുകൂടി കാണാൻ ഒരു വൈമനസ്യം നമുക്കുണ്ട്. ആ പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തെ നമ്മുടെ വർത്തമാനകാല ജീവിതവുമായി ബന്ധിപ്പിച്ചുകാണാൻ പലയിടത്തും മടികാണുന്നുണ്ട്. ഇവിടെ ഈ ബിൽ കൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത് പക്ഷിമൃഗ സങ്കേതങ്ങളോടുചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചാണ്. പക്ഷിമൃഗ സങ്കേതങ്ങൾ എന്നുപറഞ്ഞാൽ വനമേഖലയിലുള്ളതു മാത്രമല്ല. പക്ഷികളും മൃഗങ്ങളും കൂട്ടമായി,

സാധാരണഗതിയിൽ നമുക്ക് കാണാൻ കഴിയുന്ന വനമല്ലാത്ത പ്രദേശങ്ങളുണ്ട്. കടലുണ്ടി പുഴയുടെ തീരത്ത് നമുക്ക് പക്ഷിസങ്കേതം കാണാൻ കഴിയും. സൈബീരിയ, ഖസാക്കിസ്ഥാൻ, ഇക്വഡോർ തുടങ്ങി ലോകത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും ദേശാടനപ്പക്ഷികൾ അവിടെ കൂട്ടംകൂട്ടമായി എത്തുന്നുണ്ട്. ആൽബട്രോസും ആർടിക്ടേണുമെല്ലാം അവിടെ വരും. ഇതെല്ലാം ഒരു സുപ്രഭാതത്തിൽ എന്ന് നമുക്കു തോന്നുംവിധം, പക്ഷേ സാവധാനത്തിൽ മാഞ്ഞുപോകുന്നു. കാണെക്കാണെ മാഞ്ഞുപോകുക എന്നൊരു പ്രയോഗം തന്നെ 'സാക്ഷി' എന്നുപറയുന്ന കഥയിലുണ്ട്. അതൊക്കെ അപ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. എങ്ങോട്ടാണ് അല്ലെങ്കിൽ എന്തുകൊണ്ടാണ് ഇവയൊക്കെ പോകുന്നത്. പലപ്പോഴും നമുക്കത് കൃത്യമായി തിരിച്ചറിയാനോ അങ്ങനെ പോകുന്നതുമൂലം ആവാസ വ്യവസ്ഥയ്ക്കേൽക്കുന്ന പരിക്കുകളെക്കുറിച്ച് ബോധവാന്മാരാകാനോ കഴിയാതെ പോകുന്നുവെന്ന നിർഭാഗ്യകരമായ ഒരു അവസ്ഥയുണ്ട്. പണ്ടൊക്കെ പുലർകാലങ്ങളിൽ കേരളത്തിലെ ഏത് അങ്ങാടികളിലൂടെ കടന്നുപോയാലും എല്ലായിടത്തും അങ്ങാടിക്കുരുവികളെ കാണാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ഇന്ന് അവയെ കാണാനേയില്ല. ഈ അങ്ങാടിക്കുരുവികൾ എവിടെയാണ് പോയിട്ടുള്ളത്. ഇങ്ങനെ ചില ജീവി വിഭാഗങ്ങൾ, ചില പക്ഷികൾ

കാണെക്കാണെ മാഞ്ഞുപോകുകയാണ്. കാക്ക പോലും ഇല്ലാതെ പോകുന്നു. ഇതൊക്കെ പരിസ്ഥിതിക്ക് ഏൽപ്പിക്കുന്ന ആഘാതത്തെ...

ശ്രീ. ഹൈബി ഈഡൻ: സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട എം. സ്വരാജ് വരുന്നത് നിലമ്പൂരിൽ നിന്നാണ്. ഒരുപാട് വനപ്രദേശമുള്ള സ്ഥലത്തുനിന്ന് ഞങ്ങളുടെ ജില്ലയായ എറണാകുളത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയായാണ് താങ്കൾ വന്നിരിക്കുന്നത്. എറണാകുളത്തിന്റെ വികസനം നമ്മുടെ മുമ്പിലുണ്ട്, ഒരുപാട് പദ്ധതികൾ നടപ്പാകുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ അവിടെയും ചെറുതാണെങ്കിലും ഒഴിവാക്കേണ്ടതല്ലാത്ത മനോഹരമായ ഒരു പ്രദേശമാണ് മംഗളവനം. എറണാകുളം നഗരത്തിന്റെ ഒരു 'ഗ്രീൻ ലംഗ്' എന്നാണ് അത് അറിയപ്പെടുന്നത്. വളരെ ജൈവസവിശേഷതകളുള്ള കണ്ടൽക്കാടുകളെ സംരക്ഷിക്കുന്ന; 8 തരം കണ്ടലുകളുള്ള മംഗളവനമെന്ന പക്ഷിസങ്കേതത്തെ നശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് ചട്ടങ്ങൾക്കെല്ലാം വിരുദ്ധമായി ബഹു. ഹൈക്കോടതിയുടെ കെട്ടിടം തന്നെ പണിതിരിക്കുന്നത്. അത്തരത്തിലുള്ള പ്രദേശങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് താങ്കളുടെ ബിൽ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നതെന്നാണ് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ താങ്കൾകൂടി ഞങ്ങളുടെ ജില്ലയിലേയ്ക്ക് വരുമ്പോൾ അത്തരം പോരാട്ടങ്ങളിൽ നമുക്കൊരുമിച്ച് കൈകോർക്കാൻ

കഴിയുമെന്ന് ഞാൻ പ്രതീക്ഷിക്കുകയാണ്.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ്: തീർച്ചയായും. എറണാകുളത്തെ മെമ്പർ സൂചിപ്പിച്ചതു തന്നെയാണ് ഈ ബില്ലിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ഇത്തരത്തിലുള്ള നിർമ്മാണപ്രവർത്തനങ്ങൾ നമ്മുടെ പക്ഷിമൃഗാദികളുടെ സ്വൈര്യവിഹാരത്തിന് ആഘാതം ഏൽപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഇതിനെ സംബന്ധിച്ച് പല നിരീക്ഷണങ്ങളും സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. നമ്മളുണ്ടാക്കുന്ന കെട്ടിടങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഫൈബർ, ഗ്ലാസ്, വിവിധതരത്തിലുള്ള ലോഹ ഷീറ്റുകൾ തുടങ്ങിയവയിൽ സൂര്യപ്രകാശം തട്ടി പ്രതിഫലിക്കുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന അസ്വസ്ഥതകൾ പക്ഷികളെ അവിടെ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുപോകാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. കെട്ടിടനിർമ്മാണത്തിനു പയോഗിക്കുന്ന വിവിധ സാമഗ്രികളിൽ വെയിലേറ്റ് താപനിലയിലുണ്ടാകുന്ന സൂക്ഷ്മമായ മാറ്റങ്ങൾപോലും പക്ഷിമൃഗാദികളെ ആ പ്രദേശത്തുനിന്ന് അകറ്റാനിടയാക്കും. അപ്പോൾ പക്ഷിമൃഗസങ്കേതങ്ങളോട് ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നാം നിയന്ത്രണം പാലിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഈപ്പറയുന്ന പക്ഷിസങ്കേതങ്ങളിലും മൃഗസങ്കേതങ്ങളിലും ഇവയൊക്കെ ഇല്ലാതെയായി തീരും. മൃഗശാലകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിൽ തന്നെ നമ്മുടെ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ വളരെ പ്രാകൃതമായിട്ടുള്ളതാണ്. ഒരിക്കൽ എനിക്ക്

ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ജോഹന്നാസ്ബർഗിന് സമീപമുള്ള ഒരു പക്ഷിമൃഗ സങ്കേതത്തിലൂടെ പോകാൻ അവസരം കിട്ടി. ബഹുമാനപ്പെട്ട കല്ല്യാശ്ശേരി മെമ്പറും ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ആ പക്ഷിമൃഗ സങ്കേതം നമ്മുടെ സങ്കല്പത്തിലുള്ളതേ ആയിരുന്നില്ല. ജോഹന്നാസ്ബർഗിലെ നെൽസ്പ്രൂയ്റ്റിൽ നിന്നും ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ടാൻസാനിയയുടെയും മൊസാംബികിന്റെയും ലെസൊത്തോയുടെയുമെല്ലാം അതിർത്തികൾ പങ്കുവയ്ക്കുന്ന അതിവിശാലമായ; കേരളത്തെക്കാൾ വലിയ ഒരു പക്ഷിമൃഗ സങ്കേതമാണത്. പക്ഷേ ഒരു നിർമ്മാണപ്രവർത്തനവും അവിടെ കാണാനാകില്ലെന്നതാണ് അതിന്റെ പ്രത്യേകത. എല്ലാ പക്ഷികളും മൃഗങ്ങളും സ്വാഭാവികമായ പ്രകൃതിയിൽ ജീവിക്കുന്നതാണ് നമുക്ക് കാണാനാവുക. അത് ഇവിടെ പ്രായോഗികമാണോ എന്നു ചോദിച്ചാൽ പ്രായോഗികമായ ഒരുപാട് തടസ്സങ്ങളുണ്ടാകും.

<u>ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശൻ</u>: സർ, അങ്ങ് വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യമാണ് കൊണ്ടുവരുന്നത്. വന്യജീവിസങ്കേതങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു കേസ് വർഷങ്ങളായി ബഹുമാനപ്പെട്ട സുപ്രീം കോടതിയുടെ മുമ്പിലുണ്ട്. ആ കേസ്സെന്നു പറയുന്നത് വന്യജീവിസങ്കേതങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഏതെല്ലാം തരത്തിൽ കെട്ടിടനിർമ്മാണങ്ങളുണ്ടാകാം; ക്വാറികളുണ്ടാകാം; ഓറഞ്ച്

കാറ്റഗറിയിൽപ്പെട്ട ഇൻഡസ്ട്രിയുണ്ടാകാം തുടങ്ങിയതിനെ സംബന്ധിച്ചാണ്. വന്യജീവിസങ്കേതത്തിന്റെ എത്ര കിലോമീറ്റർ ചുറ്റളവിൽ വരെ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നാണ് സുപ്രീം കോടതി എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളോടും അഭിപ്രായം ചോദിക്കുന്നത്. എൽ.ഡി.എഫ്. ഗവൺമെന്റും യു.ഡി.എഫ്. ഗവൺമെന്റും മാറിമാറി ഭരിച്ചിട്ടും ഇതുവരെയും ഇതുസംബന്ധിച്ച ഒരു അഭിപ്രായം നമ്മുടെ സംസ്ഥാനം ഉൾപ്പെടെ സുപ്രീം കോടതിയിൽ അറിയിച്ചിട്ടില്ല. കാരണം പലവിധത്തിലുള്ള സമ്മർദ്ദങ്ങളുണ്ട്. ഇരുതലങ്ങളിലുള്ള എം.എൽ.എ.-മാർ ഉൾപ്പെടെയുള്ളവർ അതിനെതിരായിട്ടുള്ള ഒരു സമീപനമാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. എത്ര ദൂരത്തിലാണ് നിയന്ത്രണങ്ങൾ വേണ്ടതെന്ന കാര്യത്തിൽ, സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് കൃത്യമായ അഭിപ്രായം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഒരു പക്ഷേ സുപ്രീം കോടതി തന്നെ ഏകപക്ഷീയമായി ചിലപ്പോൾ 10 കിലോമീറ്ററോളം ദൂരം വന്യജീവി സങ്കേതത്തിന്റെയടുത്ത് നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്താനുള്ള ഒരു സാദ്ധ്യതയുണ്ട്. വന്യജീവി സങ്കേതങ്ങളെയും പക്ഷി സങ്കേതങ്ങളെയും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി സുപ്രീം കോടതിയിൽ നിലവിലുള്ള കേസിൽ നമ്മുടെ സംസ്ഥാന ഗവൺമെന്റിന് ഒരു കൃത്യമായ അഭിപ്രായം വേണം, അത്

സമന്വയത്തിലൂടെ മാത്രമേ രൂപീകരിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. ഞാനും ശ്രീ. രാജു എബ്രഹാമും വളരെ വ്യത്യസ്തമായ കോണുകളിൽനിന്ന് ഫൈറ്റ് ചെയ്തതാണ്. ആ അഭിപ്രായം രൂപീകരിച്ച് സുപ്രീം കോടതിയിലെത്തിക്കാൻ അങ്ങയുടെ ഈ ബിൽ വഴി അങ്ങ് ശ്രമിക്കുമോ?

ശ്രീ. രാജു എബ്രഹാം: വന്യജീവി സങ്കേതങ്ങളുടെ പ്രശ്നം നമ്മളൊരുമിച്ച് ചർച്ച ചെയ്ത വിഷയങ്ങളാണ്. പക്ഷേ പ്രശ്നം എന്താണെന്നു വച്ചാൽ, വന്യമൃഗ സങ്കേതങ്ങളുടെ 10 കിലോമീറ്റർ ചുറ്റളവിൽ ഈ നിയമങ്ങൾ കർശനമായി നടപ്പാക്കിയാൽ; അങ്ങ് പറഞ്ഞ ഓറഞ്ച് കാറ്റഗറി, കെമിക്കൽ ഇൻഡസ്ട്രീസ് അതൊക്കെ നമുക്ക് സമ്മതിക്കാം. പക്ഷേ പതിനായിരക്കണക്കിന് ഒരുപക്ഷേ ലക്ഷക്കണക്കിന് കുടുംബങ്ങൾ കുടിയിറക്കപ്പെടേണ്ട അവസ്ഥ വരുമെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് മാത്രമാണ് കമ്മിറ്റിയിൽ ഞങ്ങൾ അതിനെ എതിർത്തിട്ടുള്ളത്. അത് അങ്ങയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ശ്രീ. ജോൺ ഫെർണാണ്ടസ്: സർ, ഇവിടെ ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശനും ശ്രീ. ഹൈബി ഈഡനും സംസാരിച്ചപ്പോൾ എറണാകുളത്ത് മംഗള വനത്തോടുചേർന്നാണ് ഹൈക്കോടതി കെട്ടിടം സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് പറഞ്ഞു. കെട്ടിടം സ്ഥാപിക്കാൻ നഗരസഭയാണ് അനുമതി കൊടുക്കേണ്ടത്. പക്ഷേ

നഗരസഭയുടെ അനുമതിയില്ലാതെയാണ് ഹൈക്കോടതിയുടെ കെട്ടിടം അവിടെ പണിതിട്ടുള്ളതെന്നു കാണുമ്പോൾ പ്രശ്നം വളരെ ഗുരുതരമാണ് എന്നുകൂടി നാം കാണേണ്ടതുണ്ട്.

ശ്രീ. സി. കെ. ശശീന്ദ്രൻ: സർ, വയനാട് പരിസ്ഥിതി പ്രാധാന്യമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലൊന്നാണ്. നേരത്തെ ദേശാടനപക്ഷികളുടെ കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു. പ്രത്യേകിച്ച് കൊറ്റിലങ്ങളുണ്ട്, സീസൺ സമയത്ത് കൊക്കുകളൊക്കെ മറ്റു രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നും പറന്നുവന്ന് ഇവിടെ താമസിക്കുന്നുണ്ട്. അതെല്ലാം സ്വകാര്യസ്ഥലത്താണ്; ചിലത് പുഴയോരങ്ങളിലുമാണ്. ഇത് സംരക്ഷിക്കാനുള്ള നിലപാട് സ്വീകരിക്കുമോ? രണ്ടാമത്, ഭൂമിയുടെ കിടപ്പനുസരിച്ചുകൊണ്ട് കെട്ടിടം പണിയണമെന്ന രീതിയിൽ കഴിഞ്ഞ ഗവൺമെന്റിന്റെ കാലത്ത് ജില്ലാ കളക്ടറിന്റെ ഒരു ഉത്തരവുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ എന്തുകൊണ്ടോ ഗവൺമെന്റ് അത് പിൻവലിച്ചു. ഇന്നലെ അവിടെയൊരു വലിയ അപകടമുണ്ടായി. ഒരു കെട്ടിടമാകെ ഇടിഞ്ഞുപൊളിഞ്ഞ് കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി. ബസിനു മുകളിലേക്കുവീണു. ഗ്രൗണ്ടുർ സർവ്വേ നടത്തി, പക്ഷിമൃഗാദികൾക്കും മനുഷ്യർക്കുമൊക്കെ ബാധകമാണിത്, ഭൂമിയുടെ തരം മാറ്റാതെ എന്നുവച്ചാൽ കുന്നുകൾ ഇടിച്ചുമാറ്റാതെ ഊട്ടി മോഡലിലുള്ള

കെട്ടിടനിർമ്മാണം നടപ്പാക്കാൻ കഴിയുമോ? തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെല്ലാം ഇതിന് നിയന്ത്രണം വരുത്തുമ്പോൾ കോടതിയിൽപോയി അനുവാദം വാങ്ങിച്ച് വീണ്ടും നിർമ്മിക്കുകയാണ്. ഇതിനെങ്ങനെ തടസ്സം സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയും? കുന്നുകൾ വൻതോതിൽ ഇടിക്കുന്നത് പക്ഷിമൃഗാദികളെയും മനുഷ്യരെയുമൊക്കെ ബാധിക്കുന്നതാണ്. അത്തരം കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു കൂടി പറയാൻ തയ്യാറാകുമോ?

ശ്രീ. എൻ. ഷംസുദ്ദീൻ : സർ, ഇവിടെ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് അവതരിപ്പിച്ച പരിസ്ഥിതി സംബന്ധമായ ഈ ബില്ലിന്റെ താൽപ്പര്യത്തെയൊക്കെ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ പറയുകയാണ്. ഇതിന് ചില മറുവശങ്ങളുമുണ്ട്. ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശനും ശ്രീ. രാജു എബ്രഹാമുമൊക്കെ പറഞ്ഞ വന്യജീവി സങ്കേതങ്ങളോട് ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണത്തിന് നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള സുപ്രീം കോടതിയിലെ കേസും തുടർന്ന് എം.എൽ.എ.-മാരുടെ സമിതി, ഞങ്ങൾ ഇതെല്ലായിടത്തും പരിശോധിച്ചു. എന്റെ നിയോജകമണ്ഡലത്തിലെ സൈലന്റ്വാലിയുൾപ്പെടെ കേരളത്തിലെ വന്യജീവി സങ്കേതങ്ങളുണ്ട്. അന്ന് തീരുമാനത്തിലെത്തിയില്ലായെന്ന് പറയാൻ

കഴിയില്ല. തീരുമാനത്തിലെത്തിയിട്ടുണ്ട്. വന്യജീവി സങ്കേതത്തിന്റെ വിസ്തൃതിക്കനുസരിച്ച് 100 മീറ്റർ മുതൽ അര കിലോമീറ്റർ വരെ, ബഫർ സോൺ നേരത്തേയുണ്ട്. അതിനുപുറമേ കുറച്ചുകൂടി സ്ഥലങ്ങളിൽ നിയന്ത്രണം എർപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഞങ്ങൾ തീരുമാനം എടുത്തിരുന്നു. ഈ തീരുമാനത്തിനും തെളിവെടുപ്പിനുമായി പോയപ്പോൾ തന്നെ ആയിരക്കണക്കിനാളുകളെയാണ് ഞങ്ങൾക്ക് കാണേണ്ടി വന്നത്. കാരണം, ഇതിന്റെ പരിസരത്ത് ജീവിക്കുന്ന മനുഷ്യരുടെ വികാരങ്ങൾകൂടി നമ്മൾ ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടതുണ്ട്. ഇന്ന് രാവിലെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു സംഗതി, വന്യജീവികളുടെ ആക്രമണത്തിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്ന ആളുകളുടെ പ്രശ്നം, സൈലന്റ്‌വാലിയുടെ 100 മീറ്റർ പരിധിയിൽ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുമ്പോൾ മുക്കാലിയിലും പരിസരത്തും ഒരുപാട് ആളുകൾ താമസിക്കുന്നുണ്ട്. അവിടെയുള്ള കുടുംബങ്ങളെ നമ്മൾ എന്തു ചെയ്യുമെന്നുള്ള പ്രശ്നമുണ്ട്. അപ്പോൾ പരിസ്ഥിതിയെ നിലനിർത്തുകയും വേണം അതോടൊപ്പം തന്നെ ഇനിയുമൊരു നിയന്ത്രണമെന്ന് കേൾക്കുമ്പോൾ.... നിലമ്പൂരിൽനിന്ന് വരുന്ന ശ്രീ. എം. സ്വരാജിന് എങ്ങനെയാണ് ഇങ്ങനെ പറയാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നുള്ളതിൽ എനിക്ക് അത്ഭുതമുണ്ട്. കാരണം ഇപ്പോൾ നിലവിലുള്ള

വനം പരിസ്ഥിതി നിയമങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ആ പ്രദേശത്ത് ജിവിക്കുന്ന ആളുകൾ..... നിങ്ങൾ മൃഗങ്ങളെ സ്നേഹിച്ചോ ഞങ്ങൾ ഇവിടെ നിന്ന് കുടിയിറങ്ങിപൊയ്ക്കൊള്ളാമെന്ന് ഞങ്ങളൊക്കെ ചെല്ലുമ്പോൾ രോഷത്തോടുകൂടി അട്ടപ്പാടിയിലെ ആളുകൾ പറയുന്നുണ്ട്. നമ്മളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വളരെ ചെറിയ ഭൂവിസ്തൃതി, അതിൽ മൂന്ന്- മൂന്നര കോടി ജനത, കിഴക്കോട്ട് ചെല്ലുമ്പോൾ വെസ്റ്റേൺ ഘട്ടം പർവ്വതങ്ങളും അതിന്റെ കാടുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയന്ത്രണങ്ങൾ, പടിഞ്ഞാറോട്ട് ചെല്ലുമ്പോൾ കടലിന്റെ നിയന്ത്രണങ്ങൾ നടുക്ക് കായലിന്റെ നിയന്ത്രണങ്ങൾ. ഈ ജനങ്ങൾ എന്ത് ചെയ്യും. ഈ ബിൽ വരുന്നത് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷിക്കുന്നതിനൊക്കെ താൽപ്പര്യമാണെന്നതോടൊപ്പം തന്നെ നിലവിൽ ഇതിനുള്ള ഒരുപാട് നിയന്ത്രണങ്ങളുണ്ട്. ഇക്കോ സെൻസിറ്റീവ് സോണും ബഫർ സോണുമുണ്ട്. ഇപ്പോൾത്തന്നെ അവിടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളൊന്നും പറ്റില്ല. ആ കാര്യങ്ങൾ അങ്ങയുടെ ശ്രദ്ധയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കില്ലേയെന്നുള്ളത് സൂചിപ്പിക്കുകയാണ്.

<u>ശ്രീ. പി. കെ. ശശി</u>: സർ, ഞാൻ ആദ്യമായി ഇക്കാര്യത്തിൽ എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട സുഹൃത്ത് ശ്രീ. എൻ. ഷംസുദ്ദീനോട് യോജിക്കുകയാണ്. ഞാൻ ഒരു

കൃഷിക്കാരനാണ്. മനുഷ്യന്റെയും കൃഷിക്കാരന്റെയും താൽപ്പര്യങ്ങളെയാകെ പണയപ്പെടുത്തി ഒരു പ്രത്യേകമായ നിയമം ഇതിന്റെ ഭാഗമായി കൊണ്ടുവരണമെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരനല്ല ഞാൻ. എന്റെ വീടിന്റെയടുത്ത് നല്ല മരങ്ങളുണ്ട്. അതിലൊക്കെ പക്ഷികൾ ധാരാളം വന്നിരിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ട് ആസ്വാദിക്കാറുണ്ട്. പക്ഷെ, വന്യമൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണത്തിന് കടുത്ത രൂപത്തിൽ വിധേയനായിട്ടുള്ള ആളാണ് ഞാൻ. ലക്ഷക്കണക്കിന് രൂപ കടം വാങ്ങി ഫെൻസിംഗ് ഏർപ്പെടുത്തേണ്ടി വന്ന ഗതികേടിലാണ്. എന്നുമാത്രമല്ല, വവ്വാൽ, നാട്ടിലാകെ അപകടം പിടിച്ചിട്ടുള്ള പട്ടികൾ ഇതെല്ലാം വ്യാപകമായ സാഹചര്യത്തിൽ ഇപ്പോഴുള്ള നിയമം....ഞങ്ങളൊക്കെ താമസിക്കുന്നത് ഏതാണ്ട് ബഫർ സോണിന്റെ അടുത്താണ്. ഇതെല്ലാം സംരക്ഷിക്കാൻ നല്ല പര്യാപ്തമായ നിയമമാണ് ഇപ്പോഴുള്ളത്. ഇതൊക്കെ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ തന്നെ ഒരുപാട് പ്രശ്നങ്ങളുണ്ട്.

<u>ശ്രീ. എ. എൻ. ഷംസീർ</u> : സർ, ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കൊണ്ടുവന്ന ബില്ലിന്റെ കൂടെത്തന്നെയാണ് ഞാൻ. പക്ഷേ ഇപ്പോഴിവിടത്തെ ഗ്രൗണ്ട് റിയാലിറ്റി എന്താണെന്ന് നമുക്കറിയാമല്ലോ. ശ്രീമതി മേനക ഗാന്ധിയുടെ ഉത്തരവുകൊണ്ട് നമുക്ക് നഗരത്തിലിറങ്ങാൻ

സാധിക്കുന്നില്ല. നാട്ടിലിറങ്ങുമ്പോൾ പട്ടിശല്യവും ആളുകളെ പട്ടി കടിക്കുകയും ചെയ്യുകയാണ്. എം.എൽ.എ.മാർക്കൊന്നും കടികൊള്ളില്ല. കാരണം നമ്മളധികവും കാറിലൊക്കെയാണ് യാത്ര ചെയ്യുന്നത്. ശ്രീമതി മേനക ഗാന്ധിക്ക് ഉത്തരവിറക്കുന്നതിന് കുഴപ്പമില്ല. കാരണം ആനപ്പുറത്തിരിക്കുന്ന വർക്ക് നായയെ പേടിക്കേണ്ട കാര്യമില്ലല്ലോ. അപ്പോൾ ഇങ്ങനെ കുറെ പ്രശ്നങ്ങളുണ്ട് എന്നത് നമ്മൾ കാണണം. ഒരുഭാഗത്ത് പട്ടിശല്യം കൂടി നമ്മുടെ കേരളത്തിലൊക്കെ ശക്തിപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

<u>ശ്രീ. എം. എം. മണി</u>: സർ, സുപ്രീംകോടതി സംസ്ഥാന ഗവൺമെന്റിന്റെ അഭിപ്രായം ചോദിച്ചിട്ടും സംസ്ഥാനങ്ങൾ അറിയിച്ചില്ല. നമ്മുടെ സംസ്ഥാനവും അറിയിച്ചില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇതു വലിയ സങ്കീർണ്ണ പ്രശ്നം ആയതു കൊണ്ടുതന്നെയാണ്. ഒരു കാരണവശാലും ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് പറഞ്ഞതു പോലെയൊന്നും നിയന്ത്രിക്കാൻ കഴിയില്ല. എങ്ങനെ കഴിയാനാണ്; പിന്നെ ഒരു കാര്യമാണ്. പൊതുജനങ്ങൾക്കിടയിൽ പ്രവർത്തിക്കാത്ത സ്വപ്ന ജീവികളായ ആർക്കെങ്കിലും പക്ഷിയുടെയും മൃഗത്തിന്റെയും കാര്യത്തിൽ നിയമം കൊണ്ടുവരണമെന്നു പറയാൻ... ഇടുക്കി ജില്ലയെ ഇത് ബാധിക്കുന്ന പ്രശ്നമാണ്. ശ്രീ. പി. ടി. തോമസിനൊക്കെ അറിയില്ലേ; എന്താകും സ്ഥിതി;

പരിതാപകരമാണ്.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, ഇനി ഞാൻ ആർക്കും വഴങ്ങാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. എന്റെ സമയം കഴിയാറായി. ബഹുമാനപ്പെട്ട സ്പീക്കർ, ഇനിയെനിക്ക് എത്ര സമയം തരും?

മി. സ്പീക്കർ: 12.30-ന് സെഷൻ അവസാനിപ്പിക്കണം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ശ്രീ. എൻ. രാജനുകൂടി വഴങ്ങുന്നു.

ശ്രീ. എൻ. രാജൻ: സർ, ഇങ്ങനെ സഭ ഒരു തെറ്റായ ചർച്ചയിലേയ്ക്കു പോകരുത്. ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് അവതരിപ്പിച്ച ഈ ബില്ലിന്റെ ഒരു പൊതുസ്വഭാവത്തെ, കേവലം ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടതുപോലെ സ്വപ്നാടന ജീവികളാണ് പരിസ്ഥിതിയെ സംരക്ഷിക്കാൻ നടക്കുന്നതെന്ന തരത്തിലുള്ള പരാമർശത്തിലേയ്ക്ക് പോകരുത്. ഇത് വളരെ ഗൗരവമായ പ്രശ്നമായതുകൊണ്ട് അത്തരം പരാമർശങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് ശരിയല്ല. പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഗുണകരമായ അഭിപ്രായ പ്രകടനത്തെക്കുറിച്ചാണ് ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് പറയുന്നത്.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, ദയവായി ക്ഷമിക്കണം എനിക്കിനി സമയമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഞാൻ ആർക്കും വഴങ്ങാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല.

മി. സ്പീക്കർ : ബിൽ അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് സംസാരിക്കുന്ന ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗത്തിന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടി മാത്രമേ സംസാരിക്കാൻ പറ്റൂ. ഇനി അങ്ങ് സംസാരിക്കു.

ശ്രീ. എം. സ്വരാജ് : സർ, മറ്റുള്ള അംഗങ്ങൾ ദയവായി ക്ഷമിക്കണം. എനിക്ക് സമയമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് വഴങ്ങാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. ബഹുമാനപ്പെട്ട സുപ്രീം കോടതിയുടെ മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്ന കേസ്സിനെ സംബന്ധിച്ച് ബഹുമാനപ്പെട്ട പരവൂർ അംഗം ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. പരമോന്നത നീതിപീഠത്തിന്റെ മുമ്പാകെ പാരിസ്ഥിതികമായ വിഷയങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്ന വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിൽ പ്രത്യേകിച്ച് എനിക്ക് തോന്നുന്ന M.C. Mehta V/s. Union of India ആ പേരിലുള്ള പല കേസ്സുകളിലും നമ്മുടെ പരിസ്ഥിതിയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് സഹായകരമായ വിധി ന്യായങ്ങൾ വന്നിട്ടുള്ളതാണ്. ഒരു കാര്യം ഞാൻ ഈ ബില്ലിന്റെ അവതരണവേളയിൽ ആവർത്തിച്ചുറപ്പിച്ച് പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയാണ്. ഇന്ന് നാം കൈക്കൊള്ളുന്ന പാരിസ്ഥിതികമായ നിലപാടുകളിൽ ഇന്നല്ലെങ്കിൽ നാളെ നമുക്കെല്ലാം മാറ്റം വരുത്തേണ്ടതായി വരും, ശരിയായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതായി വരും. കക്ഷിരാഷ്ട്രീയ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങൾക്കപ്പുറത്ത് ഭാവിയെക്കുറിച്ച് നമുക്ക്

ഒരുമിച്ച് ചിന്തിക്കുകയും നിലപാട് സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതായി വരും. മനുഷ്യ കേന്ദ്രീകൃതമെന്ന് പറയുമ്പോൾ മനുഷ്യരെപ്പോലെ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ് ഈ പരിസ്ഥിതിയിലെ ഏകകോശ ജീവിപോലുമെന്ന് ചിന്തിക്കാൻ കഴിയുന്ന മാനവികതയിലേയ്ക്ക്, വിശാലമായ കാഴ്ചപ്പാടിലേയ്ക്ക് നമുക്ക് വളരാൻ സാധിക്കണം. ഡേവിസൺ എൽ. ബുദ്ധു എഴുതിയ 'Enough is enough' എന്ന പുസ്തകമുണ്ട്. അത് ആഗോളവത്ക്കരണത്തിന്റെ അപകടങ്ങളെയാണ് തുറന്നു കാണിക്കുന്നത്.

<u>മി. സ്പീക്കർ</u> : ശ്രീ. എം. സ്വരാജ്, അങ്ങ് ചർച്ച തുടരുകയാണെങ്കിൽ അങ്ങേക്ക് 12.30 വരെ സംസാരിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ മന്ത്രിക്കുള്ള സമയംകൂടി കൊടുക്കണം.

<u>ശ്രീ. എം. സ്വരാജ്</u> : സർ, ചർച്ച തുടരുകയാണ്. ഞാൻ ഒരു മിനിറ്റുകൊണ്ട് അവസാനിപ്പിക്കാം. നിസ്സാരമെന്ന് തോന്നിക്കുന്ന ഒരു ജീവിയുടെ തിരോധാനം പോലും മനുഷ്യജീവിതത്തെ ഉൾപ്പെടെ എങ്ങനെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുമെന്നതിന്റെ നേർചിത്രമാണ് ഡേവിസൺ എൽ. ബുദ്ധുവിന്റെ പുസ്തകത്തിലുള്ളത്. സമയക്കുറവുകൊണ്ട് വിശദീകരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ഒരു ജീവി ഈ ഭ്രമുഖത്തുനിന്ന്

അപ്രത്യക്ഷമാകുമ്പോൾ നമ്മുടെ ആവാസ വ്യവസ്ഥയാകുന്ന ശൃംഖലയിലെ ഒരു കണ്ണിയാണ് നഷ്ടമാകുന്നത്. ഇത് ആത്യന്തികമായി മനുഷ്യന്റെ നിലനിൽപ്പിനെയാണ് പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്നത്. ഈ ബില്ലിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നത് പക്ഷിമൃഗസങ്കേതങ്ങളോട് ചേർന്ന് ഒരു നിർമ്മാണവും പാടില്ലെന്നും അവിടെ മനുഷ്യവാസം ഉണ്ടാകരുതെന്നുമല്ല. റീസണബിൾ റെസ്ട്രിക്ഷൻസാണ് വേണ്ടത്. നാം ഈ പ്രാധാന്യം ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട് നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളിൽ, കെട്ടിടത്തിന്റെ നിറത്തിലൊക്കെ മാറ്റം വരുത്തി ശരിയായ നിലപാട് സ്വീകരിക്കുവാൻ നമുക്ക് കഴിയണം. അത് നിയമത്തിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ഈ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ് ഈ ബിൽ. ഞാൻ തുടക്കത്തിൽ ഈ ഭൂമിയുടെ അവകാശികളെക്കുറിച്ച് സൂചിപ്പിച്ചു. നാം, മനുഷ്യരാണ് ഭൂമിയുടെ അവകാശികളെന്ന നിലയിലാണ് നിൽക്കുന്നത്. വിശാലവും പുരോഗമനോന്മുഖവുമായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ സ്വീകരിക്കുമ്പോഴും മനുഷ്യനാണ് ഭൂമിയുടെ അവകാശിയെന്ന കാഴ്ചപ്പാടിൽനിന്ന് മാറാൻ നമുക്ക് സാധിക്കാതെ പോകുന്നുവെന്നത് നിർഭാഗ്യകരമാണ്. എല്ലാ പക്ഷിമൃഗാദികളും വൃക്ഷലതാദികളും പരമാണുക്കൾ ഉൾപ്പെടെ ഭൂമിയുടെ അവകാശികളാണെന്ന് ചിന്തിക്കാനാവുകയും അങ്ങനെ നമുക്ക് ഈ ബില്ല് യാഥാർത്ഥ്യമാകാൻ

കഴിയുന്ന നാളേയിലേയ്ക്ക് പോകാനും കഴിയണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ നിർത്തുന്നു.

ശ്രീ. എൽദോസ് കുന്നപ്പിള്ളി : സർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗം എം. സ്വരാജ്, പരിസ്ഥിതിയുടെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചാണല്ലോ സംസാരിച്ചത്. എന്തുകൊണ്ടാണ് താങ്കളടക്കമുള്ള പാർട്ടിയിലുള്ള ആളുകൾ ഗാഡ്ഗിൽ റിപ്പോർട്ടിനെ പിന്തുണയ്ക്കാതെ പോയത്?

ശ്രീ. കെ. ബാബു : സർ, പക്ഷിമൃഗാദികൾക്ക് ജീവിക്കണം അതുപോലെ പ്രകൃതിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥയെ നിലനിർത്തണം. ഇന്നലെ വൈകി 12.30 കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് അവിടെ താമസിക്കുന്ന ആളുകൾ ആനയിറങ്ങിയെന്ന് വിളിച്ചു പറയുന്നത്.

മി.സ്പീക്കർ : ചർച്ച തുടരുന്നതാണ്.

ഓർഡർ...........ഓർഡർ....... സഭ ഇപ്പോൾ പിരിയുന്നതും തിങ്കളാഴ്ച രാവിലെ 8.30-ന് വീണ്ടും സമ്മേളിക്കുന്നതുമാണ്.

(2016 ജൂലൈ മാസം 18-ാം തീയതി തിങ്കളാഴ്ച രാവിലെ 8.30-ന് വീണ്ടും സമ്മേളിക്കുന്നതിലേക്കായി സഭ ഉച്ചയ്ക്ക് 12.30-ന് പിരിഞ്ഞു.)

****